

Erasmus+

Procopienii

*Revista elevilor și profesorilor
de la Liceul „Ștefan Procopiu” - Vaslui*

Anul VIII. Nr.21 / decembrie 2018

*Număr dedicat proiectului de mobilități
ERASMUS⁺ pentru educație școlară*

”O școală prietenoasă”

(Nr. de referință:

2017-1-RO01-KA101-035810)

implementat de

Liceul ”Ștefan Procopiu” Vaslui în perioada
1 septembrie 2017-31 decembrie 2018.

Material realizat cu sprijinul financiar al Comisiei Europene. Conținutul prezentului material reprezintă responsabilitatea exclusivă a autorilor, iar Agenția Națională și Comisia Europeană nu sunt responsabile pentru modul în care conținutul informației va fi folosit.

ÎN ATENȚIA COLABORATORILOR REVISTEI

Colaboratorii revistei (elevi și profesori) trebuie să respecte următoarele cerințe:

- articolele să fie trimise în format electronic, scrise cu fontul TIMES NEW ROMAN, dimensiunea literei 12, **cu DIACRITICE**, spațierea la un rând, format A4;
- articolul poate fi însoțit de fotografii și bibliografie (acolo unde este cazul);
- articolul să fie corect redactat din punct de vedere tehnic și gramatical;
- **articolul nu trebuie paginat;**
- materialul să fie însoțit de numele și prenumele autorului;

Articolele se pot referi la: parteneriate europene, proiecte educative locale, județene sau naționale, concursuri, activități curriculare și extracurriculare, creații ale profesorilor și elevilor (poezie, proză, eseu, puncte de vedere, mesaje, gânduri, reportaje, interviuri), articole cu caracter științific etc.

Revista "PROCOPIENII"

Nr. 21/decembrie 2018

ISSN 2248-0692 /ISSN-L = 2248-0692

Coordonator:

Prof. Daniela Ramona CROITORU

Colectivul de redacție:

Gina CUCOȘ	Cristiana BOTAN
Mihaela SOROCEANU	Gabriela PLĂCINTĂ
Ionela Cristina BUSUIOC	Daniela Silvia IONAȘCU
Doina MAZGA	Mariana BACOȘCĂ-BÎCĂ
Maria CIULEI	Ina Clara VLAD
Carmen BĂRDIȚĂ	Areta DIACONU
Diana LUCA	Diana LOGHIN
Mihaela MĂRĂNDESCU	Nicoleta Ileana AMANCEI
Diana Elena TRIFAN	Irina MIHAELA
Isabela MITITELU	Crăița Mihaela GANEA
Mihaela UNGUREANU	Ciprian DONOȘĂ
Ionel CUCORANU	Florin Gelu CUCU
Cristi CIULEI	Leonaș DUMITRAȘCU
Elena PALADE	Mihaela LITEANU
Georgiana COȘARU	Cristi LOGHIN

CUPRINS

Proiectul de mobilități în domeniul educației școlare ”O școală prietenoasă”	Pagina 4
FLUXUL 1: ”Building team spirit in the classroom”	Pagina 11
O lecție de dirigenție cu metode învățate în cadrul Proiectului de mobilitate ERASMUS+ ”O școală prietenoasă” – prof. Mihaela MĂRĂNDESCU	Pagina 15
Modelul Tuckman de dezvoltare al echipelor - Prof. Georgiana COȘARU	Pagina 17
Dezvoltarea spiritului de echipă în clasă - Prof. Diana LUCA	Pagina 19
Paralela comunicării - Comunicarea verbală și comunicarea nonverbală – Prof. Maria CIULEI	Pagina 22
Un bun lider - Prof. Gelu Florin CUCU	Pagina 25
Comunicarea asertivă - stil de comunicare benefic în școală și în viață – Prof. Elena Diana TRIFAN	Pagina 27
FLUXUL 2 - „Innovative Approaches to Teaching”	Pagina 29
Competențele secolului XXI. Modalități de identificarea acestora în urma proceselor de gândire, soluții pentru rezolvarea problemelor secolului XXI - Prof. Mariana BACOȘCĂ-BICĂ	Pagina 35
Încurajarea gândirii creative - Prof. Diana LOGHIN	Pagina 37
FLUXUL 3 - „Inclusive education: tackling with classroom diversity and early school leaving”	Pagina 47
Dificultățile de învățare (Learning difficulties) – Prof. Elena CALU	Pagina 50
Cursul „Educația incluzivă: Abordarea diversității la clasă și părăsirea timpurie a școlii” - Prof. Gabriela Plăcintă, Prof. Mazga Doina	Pagina 53
Absentismul școlar – prof. Mihaela LITEANU	Pagina 59
FLUXUL 4 - „Conflict Management, Emotional Intelligence and Bullying Prevention” – prof. Nicoleta AMANCEI	Pagina 61
Managementul conflictelor în cadrul grupurilor de elevi – Prof. Isabela Luminița MITITELU	Pagina 64
Bullyingul și efectele sale -Cristi CIULEI	Pagina 66
BULLYINGUL - de la teorie la practică -Prof. Crăița GANEA	Pagina 68
Perspectivă didactică asupra legăturii dintre inteligența emoțională și gestionarea conflictelor - Prof. Mihaela IRINA	Pagina 69
FLUXUL 5 - „Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning”	Pagina 74
Metode centrate pe elevi: Învățarea bazată pe problemă (Problem-Based Learning – PBL) - Prof. Daniela CROITORU	Pagina 79

Proiectul de mobilități în domeniul educației școlare ”O școală prietenoasă”

Nr. de referință: 2017-1-RO01-KA101-035810

Erasmus+

Changing lives. Opening minds.

În perioada 1 septembrie 2017-31 decembrie 2018, Liceul ”Ștefan Procopiu” implementează proiectul de mobilități în domeniul educației școlare (acțiunea K01) cu titlul ”O școală prietenoasă” care vizează participarea a 28 de profesori la 5 cursuri de formare continuă.

Propunător și realizator al proiectului: Croitoru Daniela
Coordonatorul proiectului: Mazga Doina

Obiectivul general al proiectului: creșterea șanselor de reușită ale elevilor în plan personal, social și profesional prin îmbunătățirea cunoștințelor și competențelor profesorilor de la Liceul „Ștefan Procopiu” în domenii precum educația incluzivă, metode de predare-învățare centrate pe elevi, managementul clasei, dezvoltare personală.

Obiectivele specifice ale proiectului sunt:

- O1** - îmbunătățirea, pentru 16 dintre cadrele didactice ale școlii, participante la mobilități, a cunoștințelor și competențelor de proiectare și aplicare a demersurilor didactice adaptate nevoilor și particularităților elevilor până în decembrie 2018;
- O2** - îmbunătățirea, pentru 12 dintre cadrele didactice ale școlii, participante la mobilități, a cunoștințelor și competențelor de management a clasei în scopul îmbunătățirii relațiilor dintre elevi, reducerii actelor de violență și creării unui climat pozitiv în clasă și în școală, până în decembrie 2018;
- O3** - conștientizarea, până în decembrie 2018, de către cadre didactice a nevoii de adaptare a demersurilor didactice la disponibilitățile intelectuale, sociale și afective ale elevilor și de valorificare a acestora în scopul formării lor în spiritul educației permanente;
- O4** - consolidarea culturii instituționale a liceului, până în decembrie 2018, prin dezvoltarea și integrarea unor practici și resurse de predare-învățare-evaluare accesibile tuturor profesorilor în vederea promovării unor servicii educaționale de calitate orientate pe nevoile elevilor și adaptate particularităților acestora.

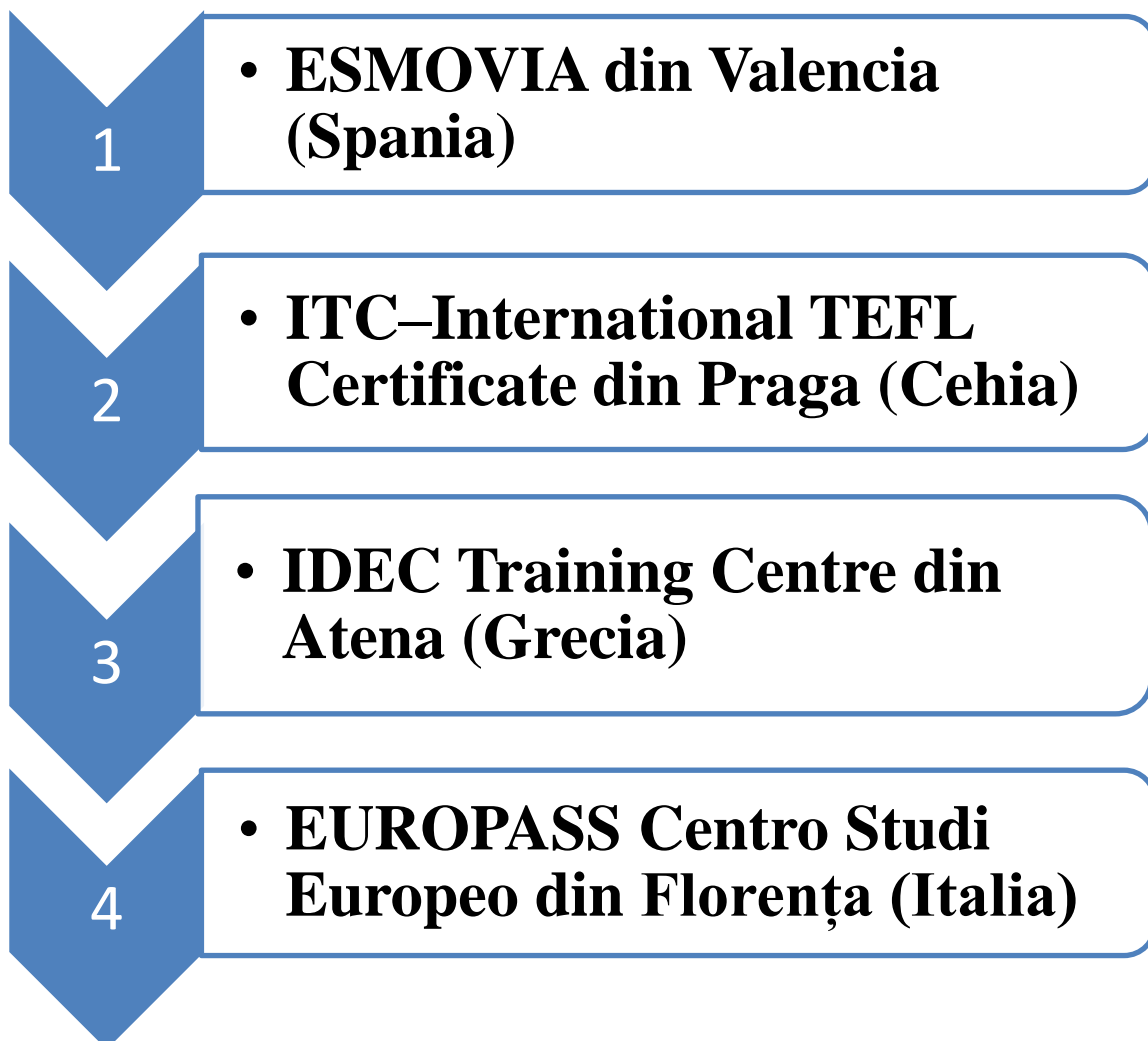

Activitățile principale ale proiectului au fost:

- I.** Activități de management al proiectului: management tehnic, monitorizare și evaluare, diseminare și publicitate, management financiar
- II.** Activități de pregătire a participanților la stagiile de formare în perioada ianuarie-mai 2018
- III.** Activități de mobilitate (perioada iunie-august 2018)
- IV.** Activități de diseminare și de aplicare a cunoștințelor și competențelor dobândite de către participanții la cursurile de formare continuă (august-decembrie 2018): elaborarea materialelor pentru cele 2 ghiduri, realizarea de activități curriculare și extracurriculare, implementarea planului de diseminare și valorizare a rezultatelor.

În perioada iunie-august 2018, 28 de cadre didactice au participat la 5 cursuri de formare.

FURNIZORII DE FORMARE

Flux 1 - "Building team spirit in the classroom" organizat de ESMOVIA din Valencia în perioada 25-29 iunie 2018 (6 participanți)

Participanții la acest curs și-au îmbunătățit cunoștințele despre dinamica grupurilor, munca în echipă, instrumente de eficientizare a comunicării, leadership, stimularea motivației în rândul elevilor și și-au dezvoltat competențele de a construi și de a menține o atmosferă constructivistă bazată pe relații de muncă sănătoase și productive.

Flux 2 - „Innovative Approaches to Teaching” organizat de ITC–International TEFL Certificate din Praga în perioada 9-13 iulie 2018 (5 participanți)

Participanții la acest curs și-au îmbunătățit cunoștințele și competențele despre: Competențele secolului XX, Gândirea critică și creativă, Învățarea bazată pe cercetare și Învățarea bazată pe sarcini de lucru, Utilizarea instrumentelor TIC, „Gamifying” în sala de clasă, Lucrul cu clasele multiculturale, Adaptarea materialelor didactice pentru a satisface nevoile claselor diferențiate, Metacogniția, Evaluare și autoevaluare.

Flux 3 - „Inclusive education: tackling with classroom diversity and early school leaving” organizat de IDEC Training Centre din Atena în perioada 23-27 iulie 2018 (5 participanți)

Participanții la acest curs și-au îmbunătățit cunoștințele despre educația incluzivă, caracteristici ale bolilor copiilor cu dizabilități și anumite dificultăți de învățare, metode și strategii adaptate nevoilor și particularităților elevilor cu dificultăți de învățare. De asemenea, cadrele didactice beneficiare ale acestui curs și-au dezvoltat competențele de a identifica nevoile individuale ale elevilor cu dificultăți de învățare, de a elabora și aplica demersuri didactice care să faciliteze crearea unei atmosfere pozitive și incluzive în clasă, cât și realizarea de planuri educaționale individualizate.

Flux 4 - „Conflict Management, Emotional Intelligence and Bullying Prevention” organizat de EUROPASS Centro Studi Europeo din Florența în perioada 23-28 iulie 2018 (6 participanți), în Barcelona

Beneficiarii acestui curs și-au îmbunătățit cunoștințele despre managementul conflictului și abilități de viață care trebuie dezvoltate pentru a facilita coeziunea la nivelul grupului și rezolvarea conflictelor. Astfel, beneficiarii și-au dezvoltat competențele de a utiliza diverse instrumente (inteligența emoțională, empatia, ascultarea activă) în scopul îmbunătățirii relațiilor dintre elevi și creării unui climat pozitiv în clasă.

Flux 5 - „Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning” organizat de EUROPASS Centro Studi Europeo din Florența în perioada 6-11 august 2018 (6 participanți)

Cadrele didactice participante și-au îmbunătățit cunoștințele despre metode și tehnici caracteristice unor abordări didactice centrate pe elevi, și-au dezvoltat competențe privind elaborarea unor activități didactice bazate pe dezvoltarea competențelor cheie și a competențelor transversale, și-au îmbunătățit abilitățile privind evaluarea elevilor în contextul aplicării acestor metode.

Activități de diseminare și de aplicare a cunoștințelor și competențelor dobândite de către participanții la cursurile de formare continuă (august-decembrie 2018)

Perioada august-decembrie 2018 a fost perioada de diseminare și valorizare a cunoștințelor și competențelor dezvoltate de profesorii participanți. În această perioadă, fiecare profesor participant a desfășurat activitățile pe care și le-au propus în planul individual de diseminare și valorizare prin prezentări la ședințele de catedră, consfătuiri, ședințe CP și CA, cercuri pedagogice, conferințe, publicare articole, aplicarea proiectelor de lecții în cadrul activităților de la comisiile metodice, realizare pliante etc.

Fiecare profesor a avut responsabilitatea de a elabora câte 2 proiecte de lecții și de a le aplica la clasă. Proiectele de lecție vor fi utilizate pentru realizarea a două ghiduri, acestea numărându-se printre rezultatele tangibile ale proiectului.

Rezultatele și impactul proiectului:

- ✚ dezvoltarea cunoștințelor și competențelor profesorilor în domeniul educației incluzive: aplicarea de tehnici și metode adaptate nevoilor și particularităților elevilor, care contribuie la dezvoltarea unor competențe cheie precum gândirea critică și creativă, rezolvarea problemelor, dezvoltarea motivației;
- ✚ dezvoltarea cunoștințelor și competențelor profesorilor de management al clasei de elevi în scopul îmbunătățirii relațiilor dintre elevi și creării unui climat pozitiv în clasă și în școală;
- ✚ dezvoltarea competențelor de comunicare în limba engleză;
- ✚ îmbunătățirea cunoștințelor despre cultura și civilizația țărilor furnizorilor de formare și dezvoltarea competențelor interculturale;
- ✚ conștientizarea nevoii de formare continuă în scopul adaptării la cerințele societății actuale;

- ✚ autonomie și responsabilitate în actualizarea și diversificarea competențelor cu privire la implementarea strategiilor educaționale adaptate nevoilor și caracteristicilor individuale ale elevilor și aplicarea principiilor educației incluzive, la managementul clasei;
- ✚ conduită creativ-inovativă în aplicarea cunoștințelor, transferul de cunoștințe și rezolvarea problemelor la clasă.

Toți profesorii participanți și-au îmbunătățit competențele de comunicare în limba engleză, competențele sociale și interculturale, competențele digitale. Integrând aceste cunoștințe și competențe în activitatea didactică, profesorii vor promova educația incluzivă, vor aplica demersuri didactice orientate pe nevoile elevilor și adaptate particularităților de învățare ale acestora, vor contribui la consolidarea dimensiunii europene a Liceului "Ștefan Procopiu".

Datorită implementării acestui proiect, Liceul "Ștefan Procopiu" Vaslui dispune acum de profesorii care au cunoștințele, competențele, dar și disponibilitatea de a depune eforturi care să genereze soluții eficiente și personalizate la problemele cu care se confruntă atunci când se află în fața unor elevi cu diverse profiluri de personalitate, cu stiluri diferite de învățare, cu îmbinări unice de puncte tari și slabe, cu tipuri comportamentale variate ce acoperă nevoi complexe.

Acest proiect de mobilități este în strânsă concordanță cu misiunea, viziunea și țintele strategice ale Liceului „Ștefan Procopiu” propuse în planurile școlii. De exemplu, Liceul "Ștefan Procopiu" are ca misiune crearea condițiilor pentru asigurarea egalității de șanse a tinerilor și a unei educații de calitate în scopul facilitării progresului școlar și formării unui absolvent capabil de inserție socială și profesională, adaptabil și flexibil la realitățile contextului național și european.

De asemenea, prin acest proiect de mobilități Liceul "Ștefan Procopiu" Vaslui a făcut pași importanți către atingerea obiectivelor strategiei de internaționalizare a liceului pentru perioada 2017-2020:

O1-îmbunătățirea, până în 2020, a competențelor transversale pentru 50% din profesorii liceului prin participarea la proiecte de mobilități și cooperare ERASMUS+

O2-creșterea calității serviciilor educaționale și implicit a șanselor de reușită ale elevilor (în special a celor cu dificultăți de învățare, a celor proveniți din medii defavorizate) prin valorificarea de către profesori a rezultatelor proiectelor ERASMUS+

O3--consolidarea dimensiunii europene a Liceului „Ștefan Procopiu” și creșterea vizibilității pe plan local, județean, național și european

În data de 13 octombrie 2018, 7 cadre didactice (Busuioc Ionela, Loghin Diana, Bărdiță Carmen, Croitoru Daniela, Luca Diana, Coșaru Georgiana, Palade Elena) au participat la Conferința județeană de diseminare și valorizare a rezultatelor proiectelor ERASMUS+ organizată de Inspectoratul Școlar Județean Vaslui în cadrul evenimentului #Erasmus+ Days 2018, eveniment ce beneficiază de înaltul patronaj al lui Antonio Tajani, președintele Parlamentului European. În prima parte a conferinței au fost prezentate 8 proiecte de mobilități ERASMUS+-KA1 în domeniile educație școlară, educația adulților, formare profesională VET implementate de unitățile de învățământ din orașul Vaslui. Proiectul de mobilități pentru educație școlară **”O școală prietenoasă”** (nr. de referință: 2017-1-RO01-KA101-035810) implementat de Liceul ”Ștefan Procopiu” în perioada 1 septembrie 2017-31 decembrie 2018 a fost prezentat de d-na Loghin Diana, iar materialele de diseminare au fost pregătite de profesor Croitoru Daniela și coordonatorul proiectului.

Evenimentul Erasmus+ Days 2018 este la a doua ediție și se organizează în toate statele implicate în programul ERASMUS+.

FLUXUL 1: Building team spirit in the classroom

Cursul a fost organizat de
Esmovia – training and mobility
C. Pintor Martínez Cubells, 2, pta. 6 - 46002
Valencia ESPAÑA
<http://www.esmovia.es/>

Formator: Gabriele Zunino

La acest curs au participat 12 profesori din România, Polonia, Lituania și Slovenia. De la Liceul „Ștefan Procopiu” Vaslui au participat 6 cadre didactice: Coșaru Georgiana, Ciulei Maria, Cucu Gelu Florin, Luca Diana, Mărăndescu Mihaela și Trifan Diana-Elena.

Obiectivul general al cursului:

- ✚ Dobândirea de cunoștințe și competențe necesare în crearea unor echipe productive solide, depășirea barierelor de comunicare și stimularea creativității și productivității fiecărui individ.

Cursul s-a adresat profesorilor care doresc să dobândească abilități de a construi și a menține o atmosferă constructivă bazată pe relații de muncă sănătoase și productive, propunând metode activ-participative și stimulând lucrul în echipă.

Conținuturi:

- ✚ Înțelegerea procesului de creare a unei echipe și a etapelor dezvoltării grupului
- ✚ Demonstrarea abilităților de comunicare eficiente
- ✚ Identificarea rolului liderului echipei în procesul de construire a spiritului de echipă
- ✚ Dobândirea de instrumente de motivare eficiente
- ✚ Explorarea punctelor forte și a potențialului unei echipe bine structurate și echilibrate în școli

Tipuri de activități:

- ✚ Sesiuni de învățare care au îmbinat prezentările teoretice cu discuții și activități practice (individuale, pereche și de grup).
- ✚ Activități de evaluare (instrumente de evaluare utilizate: discuții, brainstorming, evaluarea în pereche, completarea de chestionare, interviuri de grup, 3-2-1 feedback).
- ✚ Prezentări ale școlilor, discuții privind sistemele de educație din România, Polonia, Lituania și Slovenia jocuri de comunicare și relaționare.
- ✚ Activități culturale.

Sesiunea de lucru a debutat cu o scurtă prezentare a organizației ESMOVIA, furnizorul cursului și a orașului Valencia. Cu ajutorul exercițiilor de „spargere a gheții” s-a stabilit o relație între participanți cu scopul de a crea o echipă. S-au abordat subiecte precum: obiectivele și etapele dezvoltării unui grup, structura acestuia, distribuția rolurilor și modalitățile de management. În încheiere, s-au evidențiat factorii de succes, limitele și obstacolele întâlnite în crearea unei echipe și aprecierea valorii individuale a fiecărui membru în contextul diversității.

A doua zi de curs a vizat identificarea rolului de lider în vederea construirii spiritului de echipă, a avantajelor și dezavantajelor diferitelor tipuri de lideri, atitudini și competențe cheie necesare în crearea și conducerea unui grup. S-a evidențiat importanța comunicării asertive care se află la baza relațiilor dintre oameni, s-au identificat, prin intermediul jocului de rol, cele trei stiluri de comunicare: activă, pasivă, asertivă. S-a remarcat faptul că ascultarea activă este un proces complex și dificil.

Discuția referitoare la motivația elevului a pornit de la un material video (Rita Pearson). Analizând filmul s-a ajuns la concluzia că elevii pot fi motivați prin aplicarea unor strategii axate pe sentimente și emoții care să le stârnească curiozitatea. S-au exemplificat modalitățile de stimulare a motivației și a progresului ca proces și s-au identificat factorii și obstacolele care o influențează.

Mobilitatea s-a încheiat cu vizita la Colegiu "Helios"- Fira, Valencia, unde participanții au avut șansa de a descoperi aspecte din sistemul de învățământ spaniol, structura acestuia, modul de organizarea a grupurilor de copii pe centre de interes și exemple de activități școlare și extrașcolare.

Această experiență a fost un prilej de a relaționa cu profesori din alte țări, de a face schimb de idei și de bune practici și de a recunoaște diferențele culturale dintre cursanți (România, Lituania, Slovenia și Polonia).

Evaluarea a fost realizată prin diverse metode: discuții, peer evaluation, interviuri de grup, completare chestionare, analiza proiectelor de lecții elaborate, 3-2-1 feedback.

Impactul participării la curs:

- ✚ **noi cunoștințe** despre metode și tehnici caracteristice lucrului în echipă
- ✚ **competențe îmbunătățite** privind elaborarea și aplicarea unor activități didactice bazate pe metode, privind evaluarea elevilor în contextul aplicării acestor metode de lucru în echipă, competențe de comunicare în limba engleză, competențe digitale, interculturale.
- ✚ **noi atitudini:** motivație pentru aplicarea unor metode de lucru în echipă, motivație pentru implicare în proiecte ERASMUS+, atitudine pozitivă față de diversitatea culturală și lingvistică, atitudine pozitivă față de sine și față de ceilalți, o mai mare încredere în forțele proprii.

O lecție de dirigenție cu metode învățate în cadrul Proiectului de mobilitate ERASMUS+ ”O școală prietenoasă”

Prof. Mihaela MĂRĂNDESCU

Formal și informal, majoritatea dintre noi petrecem cel puțin o parte din timp în echipe. Colaborând, suntem adesea mai operativi în rezolvarea problemelor și în proiectarea unor noi idei. Prin lecția *Eficiența muncii în echipă și rolul liderului*, desfășurată în cadrul Comisiei metodice la clasa a IX-a D, pe data de 23 octombrie 2018, mi-am propus conștientizarea de către elevi a importanței lucrului în echipă, analiza avantajelor și dezavantajelor acestui fel de activitate, identificarea factorilor de optimizare a muncii în echipă și realizarea importanței liderului.

Scopul pe care l-am urmărit a constat în formarea de abilități și atitudini necesare elevilor pentru a menține o atmosferă de lucru în echipă.

Cu acest prilej, am aplicat câteva dintre metodele și tehnicile activ-participative însușite la cursul de formare intitulat **“Building team spirit in the classroom”** organizat de ESMOVIA, în Spania, în perioada 25 – 29 iunie 2018.

Clasa a fost împărțită în trei grupe, iar în fruntea fiecăreia a fost numit un lider.

Liderii desemnați din fiecare grupă au fost chemați separat pentru instructaj. Unul dintre cei trei elevi a fost liderul autoritar, un altul liderul democrat, iar cel de-al treilea liderul *laissez faire*.

Liderul autoritar va trebui să se impună în fața colegilor prin punctul său de vedere și le va cere elevilor să-i respecte ideile. Prin acest stil se impune disciplina, sufocându-se în același timp creativitatea.

Liderul democrat va discuta cu membrii echipei ideile fiecărui membru. Creativitatea individuală este stimulată, iar atmosfera de lucru este în sine un factor de motivație.

Liderul *laissez faire* va lăsa situația să decurgă de la sine, fără să intervină, el va da doar impresia că este interesat de modul de desfășurare a activității și de succesul echipei. Stilul *laissez-faire* apare atunci când inerția proiectului depășește forța coordonatoare a managerului, fie datorită slăbiciunii acestuia, fie datorită unor factori obiectivi.

Echipele au realizat, sub îndrumarea fiecărui lider, timp de 15 minute un turn de hârtie de cel puțin un metru care să stea pe propriul fundament.

După expirarea timpului de lucru sunt evaluate produsele obținute.

Se discută rezultatele evaluării.

Se apreciază factorii care au determinat activitatea în fiecare grupă, felul în care au coordonat liderii activitatea, atmosfera din timpul activității.

Se dezbate problema implicației acestei teme în viața școlii și la locul de muncă: „De ce eșuează atât de multe echipe?” Dacă reflectăm asupra aspectului pozitiv, ne punem întrebarea „Ce anume face eficientă o echipă?”.

Elevii au fost receptivi, s-au implicat și au respectat sarcina de lucru. Au realizat cât de importantă este atmosfera de colaborare, au înțeles motivele datorită cărora echipa lor a funcționat bine sau nu a funcționat și ce ar putea face diferit în viitor. Au învățat din această activitate cât de greu este uneori să lucrezi în echipă, să empatizezi cu toți membrii pentru a ajunge la un numitor comun și pentru a găsi soluția cea mai bună în vederea rezolvării într-un mod eficient a sarcinii de lucru.

Modelul Tuckman de dezvoltare al echipelor

Prof. Georgiana COȘARU

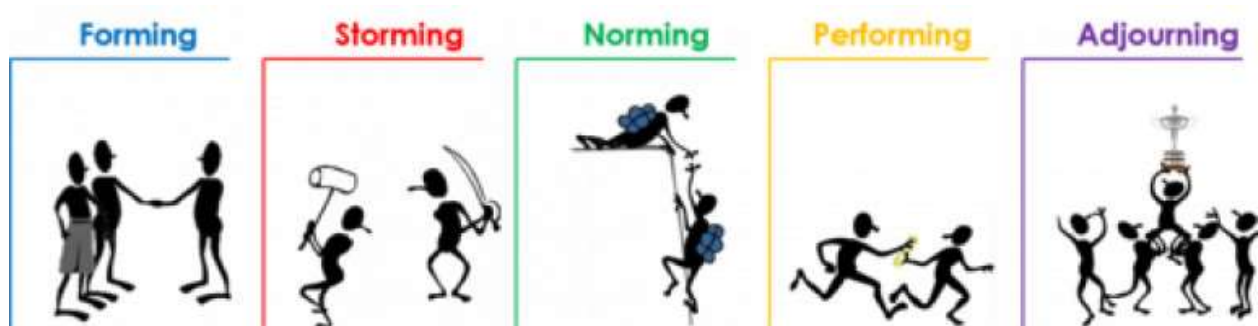
Participarea la cursul *Building Team Spirit in the Classroom* organizat de *Esmovia Training and Mobility în cadrul* proiectului ERASMUS+ - Acțiunea K1 intitulat *O școală prietenoasă* (nr. de referință 2017-1-RO01-KA101-035810) implementat de Liceul „Ștefan Procopiu” mi-a oferit posibilitatea de a descoperi noi abordări ale conceptului de echipă la nivelul colectivului de elevi. Cursul a pus accent pe modul de abordare, obiectivele și etapele dezvoltării unei echipe, structura acesteia, distribuirea rolurilor și modalitățile de management.

În cadrul procesului educațional, lucrul în echipă este implementat ca tehnică de a eficientiza învățarea individuală. Sunt bine cunoscute beneficiile pe care le are echipa nu doar în stimularea progresului pe plan educațional, dar și în viață.

În ceea ce privește procesul didactic, lucrul în cadrul echipei prezintă numeroase avantaje, printre care se pot aminti:

- Stimularea spiritului competițional: elevii sunt încurajați să lucreze împreună, să se autodepășească, să dea randament mai bun;
- Facilitarea schimbului de experiență și cunoștințe: fiecare elev va fi astfel mai conștient de propriul său comportament și stil de învățare;
- Pregătirea pentru provocările din afara mediului educațional: elevii devin mai comunicativi, extrovertiți și pregătiți să pună în aplicare cele învățate în orice alt mediu;
- Formarea unei imagini obiective privind propriile competențe: lucrul în cadrul unei echipe coordonată de un cadru didactic conduce la cunoașterea unor noi opinii, noi idei;
- Familiarizarea cu mediul de lucru pe care îl vor întâlni atât în mediu academic cât și în cel profesional.
- Dezvoltarea abilităților de comunicare; comunicarea deschisă cu restul colegilor și cu profesorul este foarte importantă pentru a se ajunge la performanță.

Transformarea unui grup într-o echipă se realizează pe parcursul mai multor etape, așa cum bine evidențiază **Modelul Tuckman de dezvoltare al echipelor** introdus de **Bruce Tuckman** în anii 60. Acesta vorbește despre un sistem în 5 etape:

1. Forming (formarea echipei) – Fiecare persoană, în procesul de cunoaștere a celorlalți membri, își caută locul în cadrul grupului. Oamenii încearcă să facă o impresie bună celorlalți. Membrii trebuie să ajungă la o înțelegere comună privind scopurile, identitatea, componența, durata de existență, conducerea și procedurile de lucru ale grupului. În această fază avem de-a face cu un grup de lucru, nicidecum cu o echipă.

2. Storming (răbufnirea echipei) – a doua fază a formării grupului se caracterizează prin conflictele interpersonale. Interesele divergente ies la suprafață în timp ce membrii încep să își expună ideile și punctele de vedere, precum și sentimentele pentru ceilalți membri. Grupul trebuie să stabilească modul în care puterea și autoritatea vor fi împărțite între membri. Aceasta etapă este

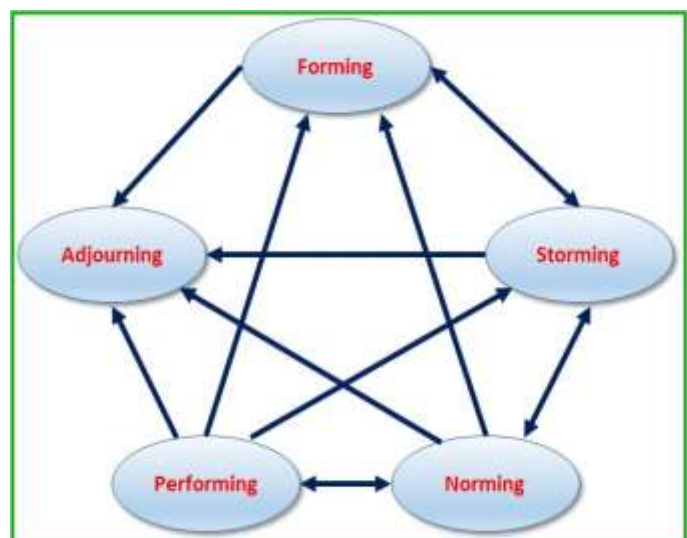
importantă pentru formarea încrederii reciproce și, dacă este coordonată cu succes, poate duce la formularea unor obiective și proceduri mai realiste. De abia acum vorbim de existența unei echipe.

3. Norming (normarea echipei) – Este etapa în care încep să se stabilească reguli, metode de lucru, valori, iar membrii echipei încep să aibă mai multă încredere unii în alții și în leader. Acum leaderul se poate baza pe echipă și pe faptul că va primi feedback în momentul în care face ceva greșit, își permite să delege și să acorde încredere și responsabilitate unui anumit membru sau anumitor mini-echipe formate. În această fază grupul devine mai coeziv. Începe să se dezvolte spiritul de echipă. Indivizii devin mai sensibili la nevoile celorlalți și sunt mai dispuși să împărtășească idei, informații și opinii. Cerințele sarcinii devin mai importante decât scopurile și grijile personale. Lucrul în echipă începe să dea rezultate, membrii echipei fac schimb de informații, împărtășesc metode de lucru și devin mai motivați, căpătând încredere în proiect. În aceasta fază există însă un risc care nu trebuie neglijat: dacă regulile stabilite sunt prea stricte, prea rigide, iar echipa nu participă activ la luarea deciziilor e posibil ca aceasta să aibă de suferit la capitolul creativitate. Dacă regulile sunt însă prea ușor de ocolit, din nou, echipa va avea probleme. Aici intră în acțiune leader-ul care trebuie să păstreze acest echilibru.

4. Performing (funcționarea echipei) – este o fază de interdependență între membrii echipei. Grupul devine o adevărată echipă. Odată depășite problemele structurale și interpersonale, membrii lucrează bine împreună și ajung la un nivel înalt de rezolvare a problemelor. În acest stadiu, grupul se caracterizează prin creativitate și loialitate a membrilor unul față de altul. Oamenii împărtășesc aceeași viziune, lucrează ca un tot unitar, știu exact ce au de făcut și sunt foarte motivați, încercând chiar să obțină rezultate peste așteptările leader-ului. Este punctul maxim la care poate ajunge o echipă.

5. Adjourning e o a 5-a etapă, adăugată ulterior, și se referă la momentul în care echipa își realizează obiectivul, iar proiectul ia sfârșit.

Așadar, echipele de elevi sunt formate respectând unele principii definitorii pentru ca rezultatele să fie optime: nivelul de pregătire, caracteristicile de personalitate, stilul propriu de studiu. Capacitatea de a lucra împreună cu alte persoane, ca parte a unei echipe, nu este o abilitate solicitată neapărat în plan școlar, ci este o abilitate esențială în toate domeniile vieții. Educația oferă un mediu excelent pentru a cultiva munca în echipă, copiii culegând apoi beneficiile pe tot parcursul vieții lor.

Dezvoltarea spiritului de echipă în clasă

Prof. Diana LUCA

Cursul la care am avut ocazia să particip în perioada 25-29 iunie 2018 s-a desfășurat la Valencia, Spania, și s-a intitulat ***Building Team Spirit in the Classroom***. Este vorba despre prima mobilitate din cadrul proiectului ERASMUS+ - Acțiunea K1 intitulat ***O școală prietenoasă*** (nr. de referință 2017-1-RO01-KA101-035810) implementat de Liceul „Ștefan Procopiu” Vaslui. La acest curs au participat 12 profesori atât din România cât și din alte țări cum ar fi Polonia, Lituania și Slovenia. De la liceul nostru au participat un număr de șase cadre didactice. Acest curs a pus accent pe modul de abordare, obiectivele și etapele dezvoltării unui grup, structura acestuia, distribuția rolurilor și modalitățile de management. Au fost abordate două subiecte esențiale în crearea unei echipe de succes, comunicarea cu cele trei stiluri ale sale, importanța comunicării verbale și a comunicării nonverbale, ascultarea activă și relevanța feedback-ului și motivația individuală și în echipă, modalități de stimulare a motivației și a progresului ca proces, identificarea factorilor și a obstacolelor care o influențează. Acestea sunt temele pe care le-am abordat la clasa la care sunt dirigintă, dar și la alte clase la care predau în acest an școlar.

Prima activitate a fost la clasa a XII-a F, clasă la care sunt dirigintă. Titlul activității a fost: ”Comunică asertiv, nu agresiv!”. Scopul acestei activități a fost: dezvoltarea abilității de comunicare asertivă. Dintre obiectivele activității am putea enumera: să descrie comportamente pasive, agresive și asertive; să numească aceste tipuri de comportamente într-o situație dată; să definească noțiunile prezentate. Ca metode și procedee am folosit conversația, explicația, dramatizarea, jocul de rol, chestionarul. Resursele materiale au fost: fișe de lucru, markere, foi A3, planșa ”Balanța”. La sfârșitul lecției elevii au reușit să-și achiziționeze cunoștințe și să-și formeze competențe utile în dezvoltarea unui comportament asertiv.

Câteva aspecte din timpul activității:

Cea de-a doua activitate a fost susținută la clasa a XI-a A cu tema "Ce mă motivează să învăț?". Scopul lecției a fost: de a identifica și stimula componentele motivaționale ale elevilor într-o manieră mai creativă și de a dezvolta încrederea elevilor în forțele proprii. Metodele și procedeele folosite au fost: lectura, chestionarul, vizionare (clip educațional). Pe parcursul întregii activități elevii au îmbinat armonios noțiunile teoretice cu cele practice în perechi sau în echipă, prin jocuri de rol sau chiar simulări. La sfârșitul orei elevii au fost capabili să definească conceptul de învățare, să-și conștientizeze necesitatea motivației interioare a învățării și să-și dezvolte creativitatea.

A treia activitate cu elevii a fost cea de la clasa la care sunt dirigință. Tema lecției a fost: "Tehnica lucrului în echipă-o metodă eficientă în învățare". Scopul activității a fost de informare și sensibilizare privind regulile pe care trebuie să le respecte elevul în cadrul grupului. În cadrul activității s-a pus accent pe identificarea rolului de lider în vederea construirii spiritului de echipă, a avantajelor și dezavantajelor diferitelor tipuri de lideri, atitudini și competențe cheie necesare în crearea și conducerea unui grup.

În concluzie pot afirma că în cadrul acestui curs am avut prilejul de a relaționa cu profesori din alte țări, de a face schimb de idei și de bune practici și de a recunoaște diferențele culturale dintre cursanți. Această mobilitate mi-a oferit posibilitatea de a descoperi totodată cultura și civilizația spaniolă și obiceiurile specifice locuitorilor din împrejurimile Valenciei.

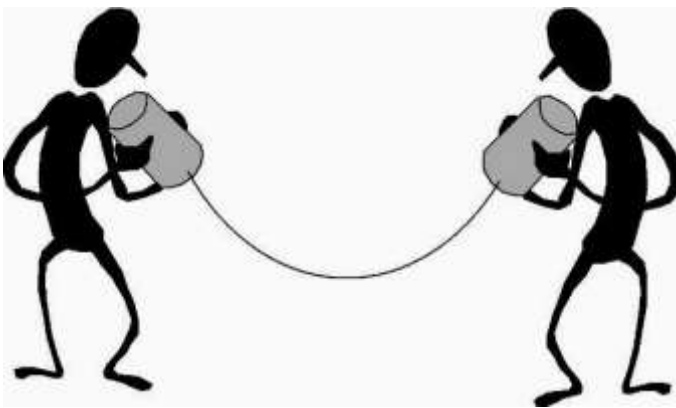
PARALELA COMUNICĂRII - Comunicarea verbală și comunicarea nonverbală –

Prof. Maria CIULEI

COMUNICARE VERBALĂ

Cea mai importantă distincție privind actele de comunicare are drept criteriu *natura semnelor* utilizate. În acest sens, va fi considerată *verbală* acea formă de comunicare în care intervin exclusiv cuvinte - fie în varianta acustică, fie în varianta grafică - și *nonverbală*, comunicarea realizată cu ajutorul indicilor, iconilor sau simbolurilor.

Secvența verbală a oricărui proces de comunicare se realizează exclusiv prin intermediul cuvintelor și servește, cu precădere, la formularea, stocarea și transmiterea cunoștințelor. Evident, mesajele din comunicarea verbală pot să se refere și la emoții, sentimente, dorințe, atitudini, intenții, angajamente etc. și se pot asocia cu multiple forme de influențare, deși, evident, componenta cognitivă este cea mai importantă.

Prin raportare la parametrii comunicării, secvențele comunicative verbale se individualizează prin următoarele caracteristici:

1. arta comunicării verbale se însușește, prin studiu sistematic;
2. făcând abstracție de unele cazuri excepționale (hipnoză, nebunie, beție, consum de droguri etc.), comunicatorii interacționează în mod voluntar;
3. mesajele verbale sunt, de cele mai

multe ori, bine articulate;

4. codul folosit constă dintr-un tezaur de cuvinte - lexicul sau dicționarul - și din regulile gramaticale ce guvernează combinațiile de cuvinte, astfel încât comunicatorii să poată formula și recunoaște secvențele verbale corecte;

5. situațiile la care se face referire prin intermediul mesajelor pot fi, în egală măsură, concrete sau abstracte;

6. canalul de transmitere poate fi acustic sau vizual și, din această pricină, prezintă numeroase obstacole.

La proprietățile de mai sus, sunt de adăugat câteva trăsături care vizează actele realizate în mod necesar de emitent și receptor, oricare ar fi procesul de comunicare în care se implică:

1. autodezvăluirea verbală este relativ restransă și cuprinde informații preponderent "neutre";
2. angajându-se într-un act de comunicare verbală, comunicatorii își asumă o apropiere de statut și intră într-o relație de respect reciproc;
3. informarea semantică (sau referirea) este remarcabil de bogată și poate viza toate domeniile realității;
4. influențarea prin mesaje verbale este eficace mai mult sub raport cognitiv sau sub raport comportamental și mai puțin sub raport afectiv.

Comunicarea verbală se desfășoară fie sub forma *orală*, fie sub forma *scrisă*. După estimările unor cecetători, *vorbirii* și *ascultării* (prin care se realizează comunicarea orală) li se dedică mai mult timp și, implicit, mai multă importanță decât *scrierii* și *citirii* (prin care se realizează comunicarea scrisă).

COMUNICARE NONVERBALA

Conform unei convingeri larg împărtășite, ea predomină în raport cu toate celelalte forme de comunicare. În acest sens, după Albert Mehrabian, din totalul mesajelor antrenate în fluxul comunicării (umane), doar șapte procente sunt verbale, restul de nouăzeci și trei fiind nonverbale.

Contopită, îndeobște, cu interpretarea comportamentelor expresive, comunicarea nonverbală este determinată prin câteva caracteristici remarcabile.

(i) Comunicarea nonverbală este legată cu precadere de dimensiunea afectiv-emoțională, deși poate sluji și la împărtășirea cunoștințelor. Firește, fac excepție aici, ideile care se situează la un nivel înalt de abstractizare.

(ii) În contrast cu actele de limbaj verbale, comunicarea nonverbală scapă (din fericire?) în foarte mare parte controlului minții.

Explicația este foarte simplă. Cuvintele, oricum mult mai reduse numeric decât semnele nonverbale, pot fi transmise numai în serie (unul câte unul), în timp ce indicii, iconii și simbolurile tolerează o transmitere simultană. Or, este greu să stăpânești în fiecare moment al comunicării un set eterogen de semne nonverbale. Mai mult, în timp ce cuvintele sunt semne convenționale, legate arbitrar de un anumit referent, indicii - dacă ar fi să ne oprim doar la aceste semne nonverbale - chiar fac parte din referenți. Ca atare, ei sunt obiectivi, ieșind cel puțin parțial de sub guvernarea voinței noastre.

Să presupunem, de pildă, că în cadrul unei discuții mă înfurii teribil pe partenerul meu de dialog, care m-a jignit grav. Starea de furie mă copleșește, dar încerc din răspuțeri s-o ascund. Chiar dacă îmi înghit imprecățiile care-mi stau pe limba și evit încruntarea sprâncenelor, nu pot elimina toți indicii furiei mele. Un observator ceva mai atent ar putea băga de seamă pumnii strânși, o anumită crispă, creșterea ritmului vorbirii etc. și ar fi în măsură să dispună indicii observați în întregul din care fac parte: starea mea de furie.

(iii) Ar fi de menționat, apoi, că nu întâlnim în cazul comunicării nonverbale un sistem de reguli analog gramaticii, care guvernează folosirea cuvintelor. "Codul bunelor maniere", regulile care stabilesc gesturile dezirabile în cadrul unui club exclusivist, regulile care definesc felul de a se purta al ostasului și alte asemenea clase de reglementări nu guvernează decât o parte infimă a comportamentelor nonverbale. Caracterul slab structurat al actelor de limbaj nonverbale se vedește și prin faptul că cele mai multe modalități de comunicare nonverbală se dobândesc prin simpla imitație, iar nu prin studiu sistematic.

(iv) În sfârșit, se cuvine reținută precizarea că actele de comunicare nonverbală sunt marcate de ambiguitate. Nici un semn nonverbal nu poate fi interpretat corect decât în contextul celorlalte semne (verbale, ori nonverbale), al istoriei relațiilor cu partenerii de comunicare (prietenie, indiferență, ostilitate etc.) și al stării noastre psihice (dacă suferim de mânia persecuției vom vedea toate gesturile celorlalți ni se vor părea amenințătoare).

Semnele nonverbale trebuie judecate, de asemenea, numai în raport cu comunitatea culturală care le statornicește. Dacă semnele nonverbale intra în contradicție cu cele verbale, se convine, îndeobște, să se dea crezare celor dintâi.

Elementele de comunicare nonverbală parcurse până acum însoțesc comunicarea orală sau, oricum, presupun un minim contact fizic între interlocutori. Nu trebuie să ignorăm însă faptul că exista semne nonverbale - ce e drept, mai reduse numeric și relativ greu de sistematizat - care intră în alcătuirea mesajelor scrise.

Activitatea cu elevii

Plecând de la premisa că realitatea ne confirmă faptul că mulți dintre noi au tendința să perceapă diferit diverse situații de comunicare profesorul descrie cu exemplificări de comportament observate de-a lungul orei diverse situații de comunicare, am decis să realizăm o lecție la dirigenție având ca temă **Am dreptul să spun/să arăt ce gândesc**.

Profesorul prezintă și distribuie elevilor o fișă de lucru cu următorul conținut:

Amintește-ți o situație recentă în care ți-a fost dificil să reacționezi, să spui ceea ce dorești tu...

Ce anume ți-a fost dificil?

.....
Ce factori au contribuit în situația respectivă?

.....
Ce ai fi vrut să se întâmple? Cum ți-ai fi dorit să se termine acea situație?

.....
Se expun și se discută răspunsurile la întrebările din fișă și se trag concluzii.

Concluziile activității:

La finalul activității majoritatea elevilor au exprimat faptul ca mai ușor pot spune următoarele:

Am dreptul să...

- ✚ mă respect pentru cine sunt și pentru ceea ce fac.
- ✚ le spun celorlalți cum doresc să comunic cu ei
- ✚ spun „NU”, să refuz ceva atunci când știu că nu mi se potrivește, fără să mă simt vinovat(ă).
- ✚ fiu ascultat(ă) și luat(ă) în serios.
- ✚ fiu fericit(ă).

Un bun lider

Prof. Gelu Florin CUCU

Participarea la cursul *Building Team Spirit in the Classroom* organizat de *Esmovia Training and Mobility* în cadrul proiectului ERASMUS+ - Acțiunea K1 intitulat *O școală prietenoasă* (nr. de referință 2017-1-RO01-KA101-035810) implementat de Liceul „Ștefan Procopiu” mi-a oferit posibilitatea de a descoperi noi abordări ale conceptului de lider de echipă la nivelul colectivului de elevi. Cursul a pus accent și pe identificarea rolului de lider în vederea construirii spiritului de echipă, a avantajelor și dezavantajelor diferitelor tipuri de lideri, atitudini și competențe cheie necesare în crearea și conducerea unui grup.

ORIGINEA CONCEPTULUI

În 1939, psihologul Kurt Lewin a condus un studiu care a identificat trei stiluri principale de lider și a subliniat efectul pe care fiecare stil l-a avut asupra membrilor echipei. Cercetările sale au arătat că liderii obțin rezultate diferite atunci când conduc echipele lor în moduri diferite.

Deși Lewin a realizat acest studiu cu multe decenii în urmă, constatările sale au influențat multe dintre teoriile de conducere aplicate în prezent, care ajută la formarea unui profil de lider de succes. Cele 3 stiluri de conducere de bază identificate sunt:

- Leadership Autoritar (autocratic)
- Leadership Participativ (democratic)
- Leadership Delegativ (laissez-faire)

Este important să înțelegem avantajele și dezavantajele fiecărui stil, astfel încât să putem recunoaște care este propriul nostru stil de conducere și să ne adaptăm abordarea pentru a se potrivi situației noastre.

Leadership

STILURILE DE LEADERSHIP – DESCRIERE

Leadership Autoritar (Autocratic)

- ✚ Un lider conduce într-un mod autoritar atunci când ia decizii fără consultarea membrilor echipei sale, spunându-le ce să facă și cum să facă.
- ✚ Beneficiul acestui stil de lider constă în faptul că este foarte eficient: puteți lua decizii rapide, iar membrilor echipei nu li se permite să se opună.
- ✚ Dezavantajul este că un mediu de lucru autoritar este de multe ori demoralizator și demotivant pentru membrii echipei. De asemenea, există posibilitatea să nu mai beneficiați de informații de la aceștia, precum și de cunoștințele și experiența lor dacă utilizați această abordare, care poate limita sever inovația și performanța în echipa dumneavoastră.
- ✚ În plus, în multe culturi, membrii unei organizații resping ceea ce nu înțeleg și opun rezistență conducerii autoritare. Aceasta poate provoca dezangajare și nefericire în echipă și chiar îi poate face pe membri să fie agresivi sau ostili.
- ✚ Leadership-ul autoritar este adesea potrivit atunci când aveți nevoie să luați decizii rapide în timpul crizelor, dar este nociv în multe medii de afaceri moderne.

Leadership Participativ (Democrat)

- ✚ În cazul conducerii participative, liderul are ultimul cuvânt cu privire la decizii, dar implică membrii echipei în procesul de luare a deciziilor. Acest stil se bazează pe încredere și relații bune la locul de muncă, precum și pe faptul că membrii echipei trebuie să se simtă responsabili și implicați în munca lor.

- ✚ Dezavantajul stilului de conducere democrat este că poate încetini procesul de luare a deciziilor, ceea ce poate duce la ratarea unor oportunități. Acest lucru poate fi deosebit de dăunător în situații de urgență sau de criză.

Leadership Delegativ (Laissez-faire)

- ✚ Stilul de conducere delegativ sau laissez-faire este foarte liber și permisiv. Când utilizați acest stil, permiteți membrilor echipei să-și stabilească propriile obiective și termene, precum și în ce mod să le îndeplinească.
- ✚ Leadership-ul delegativ este cel mai eficient atunci când membrii echipei sunt foarte motivați și cu înaltă calificare și atunci când aveți posibilitatea de a le oferi frecvent feedback pentru performanța și progresul lor. Este, de asemenea, eficient atunci când lucrați cu freelanceri sau consultanți.
- ✚ Dezavantajul leadership-ului delegativ este că poate duce la o performanță slabă în echipele în care membrii au un nivel scăzut de calificare, motivație slabă sau cunoștințe limitate.

CONCLUZII

Este important să înțelegem care este propriul stil de conducere care ne caracterizează în mod natural, astfel încât să putem adapta abordarea pentru a se potrivi situației noastre. Este, de asemenea, util să știm ce stil de conducere trebuie să evităm. Înțelegând ce stil n-i se potrivește ca profil de lider și se pretează rolului nostru în cadrul organizației, vom reuși să transmitem mai bine propria viziune celorlalți membri ai organizației.

Comunicarea asertivă - stil de comunicare benefic în școală și în viață

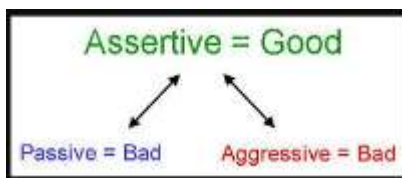
Prof. Elena Diana TRIFAN

Comunicarea asertivă presupune expunerea unui punct de vedere într-un mod clar și direct, respectându-i pe ceilalți. Este o modalitate eficientă de minimizare a conflictelor, de control a furiei, ce ajută în același timp la îmbunătățirea relațiilor.

Comunicarea asertivă

- este abilitatea de a ne exprima sentimentele, gândurile, credințele și opiniile într-o manieră în care nu încălcă drepturile altora;
- capacitatea de a ne autoafirma, de a ne exprima onest, direct și clar cu privire la opiniile și drepturile proprii fără agresivitate și fără a-i leza pe ceilalți;
- capacitatea de a ne urmări propriile interese fără să încălcăm nevoile altora;
- știm să ascultăm și suntem dispuși să înțelegem, știm să fim autentici (fără simulări și jocuri de rol) și să ne bazăm pe noi înșine;
- este cea mai bună atitudine deoarece permite atingerea scopurilor propuse fără a provoca resentimente celorlalți și chiar câștigându-le simpatia.

Pe măsură ce creștem, învățăm să ne adaptăm comportamentul la ce se întâmplă în jurul nostru, la persoanele pe care le întâlnim. Dacă încrederea în noi înșine este diminuată prin ironie sau violență, atunci când vom fi adulți vom avea tendința să reacționăm pasiv sau agresiv în situații similare. Deși o persoană a învățat să reacționeze pasiv sau agresiv, se poate schimba și poate învăța să devină asertivă. Care sunt efectele comportamentului pasiv, agresiv, în comparație cu cel asertiv?

Consecințe ale comportamentelor asertive, pasive și agresive		
Pasiv	Asertiv	Agresiv
Problema este evitată	Problema este discutată	Problema este atacată
Drepturile tale sunt ignorate	Drepturile tale sunt susținute	Drepturile tale sunt susținute fără a ține cont de drepturile celorlalți
Îi lași pe ceilalți să aleagă în locul tău	Îți alegi tu activitatea	Îți alegi activitatea și pe a celorlalți
Neîncredere	Au încredere în ei	Ostili, blamează, acuză
Vezi drepturile celorlalți ca fiind mai importante	Recunoști și drepturile tale și ale celorlalți	Drepturile tale sunt mai importante decât ale celorlalți

Tehnici eficiente de comunicare asertivă

Aserțiunea de bază înseamnă o afirmație care exprimă clar ceea ce vrem, ce avem nevoie, convingerile, opiniile sau sentimentele noastre. Acest tip de aserțiune poate fi folosit în fiecare zi ca să ne facem cunoscute nevoile. Afirmații tipice de bază folosesc formula "Eu"

- **exemplu de formulare:** "Eu sunt mulțumit de felul în care a fost rezolvată această problemă."

Poate fi folosită ca afirmație de bază și atunci când vrei să complimentezi sau lauzi pe cineva, când oferi informații sau vorbești de faptele sale

- **exemplu de formulare:** "Eu cred că referatul tău a fost foarte bun"; "Eu nu m-am gândit la asta înainte, am nevoie de timp să mă gândesc la ideea ta"

Aserțiunea empatică – Empatia înseamnă că încercăm să înțelegem sentimentele, nevoile sau dorințele celeilalte persoane, deci acest tip de aserțiune conține un element de recunoaștere a sentimentelor, nevoilor și

dorințelor interlocutorului. Acest tip de aserțiune se poate folosi când cealaltă persoană este implicată într-o situație care nu se potrivește cu nevoile tale și vrei să-i arăți că ești conștient și sensibil la poziția sa.

- **exemplu de formulare:** ”Știi că ești ocupat momentan, dar trebuie să-ți arăt ceva”; ”Sunt perfect conștient că nu-ți place noua procedură, însă până când este schimbată, aș vrea s-o aplici”

Aserțiunea consecință - Este cea mai puternică formă de aserțiune și este folosită ca și comportament în ultimă instanță. Este folosită într-o situație în care cineva nu ia în considerare drepturile celorlalți și vrem ca el să-și schimbe comportamentul fără ca noi să devenim agresivi.

- **exemplu de formulare:** ”Dacă vei continua să nu-mi dai informațiile, nu am altă opțiune decât să mă duc la directorul școlii. Și aș prefera să nu fac acest lucru.”; ”Dacă acest lucru se mai întâmplă, nu am de ales, decât să aplic o procedură disciplinară. Aș prefera să nu fac asta.”

Aserțiunea discrepantă – Aserțiunea care prezintă o discrepanță se referă la indicarea discrepanței dintre ce a fost dinainte stabilit și ceea ce se întâmplă de fapt. Este utilă pentru a clarifica dacă este vorba de o neînțelegere sau o contradicție și când comportamentul unei persoane nu se potrivește cu acele cuvinte pe care le-a folosit.

- **exemplu de formulare:** ”Ioan, pe de o parte spui că putem să îmbunătățim colaborarea între comisii, dar pe de altă parte faci afirmații despre noi care fac dificilă orice colaborare. Sunt de acord că putem să îmbunătățim situația, așa că aș vrea să vorbim despre asta.”

Aserțiunea care exprimă sentimente negative – este folosită când experimentezi sentimente negative legate de o persoană - mânie, durere, resentimente. Într-o manieră controlată și calmă atragi atenția asupra efectului pe care l-a avut comportamentul acestuia asupra ta.

- **exemplu de formulare:** ”Atunci când amâni atât de mult scrierea aceluia raport implică faptul că trebuie să lucrez mai mult în week-end și mă simt deranjat de acest lucru, astfel că, în viitor aș vrea să-l primesc la data și ora stabilită.”

Aserțiunea ”moară stricată” – este o tehnică eficientă de a spune ”nu”. Implică pregătirea a ceea ce vrei să spui și repetarea sa de câte ori este necesar, calm și relaxat.

Pentru a folosi cu succes aceste tehnici este important să fii sigur că folosești o comunicare nonverbală asertivă, astfel trebuie să ai un ton calm, volumul vocii și ritmul normal, să menții contactul vizual cu celălalt și să încerci să reduci încordarea fizică.

Fiecare copil, adolescent sau adult trebuie să conștientizeze drepturile asertive și să facă apel la ele de câte ori este necesar. Adultul, părintele sau profesorul trebuie să accepte că și copiii și tinerii au aceleași drepturi asertive ca și adulții.

Drepturi asertive:

- Am dreptul să accept ceea ce-mi place
- Am dreptul să refuz ce nu-mi place, ce nu-mi convine
- Am dreptul să critic când cineva mă deranjează
- Am dreptul să refuz criticile care nu mi se cuvin
- Am dreptul de a face greșeli, de a mă răzgândi
- Am dreptul să obțin ce este mai bun pentru mine

Bibliografie:

<http://www.studentcrescendo.ro>

<http://macro-training.ro>

psihologlilianabogos.wordpress.com

<http://www.consultanta-psihologica.com/tehnici-eficiente-in-comunicarea-asertiva/>

Cristescu Maria Alice - Ghid de comunicare asertivă

FLUXUL 2: Innovative Approaches to Teaching

Acest curs a fost organizat de ITC-International TEFL Certificate
Františka Křížka 1, Prague 7, Czech Republic +420 224 817 530
info@itc-international.eu
<http://www.itc.itc-international.eu/about-itc>
PIC number: 94 93 64 512

Formatorul: Smriti Vasistha, academic director
smriti@itc-international.eu

La acest curs au participat 17 profesori din România, Cipru, Turcia și Spania. De la Liceul ”Ștefan Procopiu” Vaslui au participat 5 cadre didactice: Bacoșcă-Bică Mariana, Cucoranu Ionel, Diaconu Areta, Dumitrașcu Leonaș, Loghin Diana.

TIPURI DE ACTIVITĂȚI:

- ✚ **Module de învățare** prin care se încurajează dezvoltarea creativității, îmbunătățirea calității și eficienței procesului educațional la clasele de elevi prin utilizarea instrumentelor TIC pentru dezvoltarea gândirii creative.
- ✚ **Activități de învățare prin joc**, prin demonstrații practice utilizând instrumente diverse în vederea satisfacerii nevoilor de învățare diferențiate la clasele de elevi (expunerea, demonstrația, exercițiul practic, brainstorming, lucru pe grupe, tehnici de dirijare a atenției elevilor).
- ✚ **Activități de evaluare prin:** descoperirea de soluții în rezolvarea diferitelor situații întâlnite la clasele de elevi, tehnici de evaluare de la egal la egal, autoevaluarea.
- ✚ **Activități culturale:** istorie, cultură și civilizație în Republica Cehă.

Modulul I: Competențele secolului XXI

Competențele esențiale ale secolului XXI pe care elevul le poate utiliza în rezolvarea situațiilor practice de zi cu zi au în vedere dezvoltarea gândirii critice, a abilității de a găsi soluții eficiente, de a comunica în echipă. Astfel printre competențele care trebuie dezvoltate la elevi se enumeră: responsabilitate și capacitate de adaptare; competențe de comunicare; gândire critică și gândire creativă; identificarea, formularea și soluționarea problemelor; accesul la informație prin analiză, cunoașterea prin explorare. Un rol important îi revine profesorului care trebuie să înțeleagă și să cunoască nevoile elevului acestui secol ce se află în continuă schimbare, pentru a dezvolta la elevi trăsături de caracter esențiale pentru tranziția de la școală la piața muncii.

Modulul II: Gândirea critică și creativă, cum poate fi dezvoltată

Gândirea critică declanșează la elevi procese cognitive complexe, care încep cu acumularea de informații, analiză, interpretare, evaluare și se termină cu luarea de decizii. Gândirea creativă se referă la găsirea de soluții, idei, probleme, metode, care conduc la dezvoltarea capacității elevilor de a găsi soluții și de a-și adapta comportamentul la situații noi.

Aplicație practică: Participanții au realizat o analiză comparativă prin identificarea caracteristicilor gândirii critice și a gândirii creative.

Modulul III: Învățarea bazată pe cercetare, învățarea bazată pe sarcini

Învățarea bazată pe cercetare și sarcini de lucru vizează: simularea realității în clasa de elevi, explorarea realității și analiza rezultatului activității. În demersul didactic, elevii trebuie să găsească soluții pe cont propriu pentru rezolvarea problemelor legate de conținut, subiect ai de organizare a activității lor. Astfel elevii își vor forma abilități de:

gestionare a timpului, planificare a activității, cooperare în echipe, obținerea de materiale și selectarea informațiilor, găsirea și utilizarea instrumentelor de lucru etc. Învățarea bazată pe sarcini de lucru este flexibilă, deoarece elevii pot adapta sarcina de lucru la abilitățile lor.

Sarcina de lucru: Scrierea unui articol despre o poveste reală pe baza unor cuvinte și expresii selectate din articolul original. S-a lucrat pe grupe, construindu-se astfel 4 povești diferite care au evidențiat stimularea gândirii critice și creative.

Modulul IV: Gamizarea sălii de clasă

Metoda gamificării a apărut din nevoia unei schimbări și a unei conectări mai rapide cu elevii, de care școala românească are nevoie. Această metodă poate revoluționa învățământul deoarece funcționează pe două direcții: îmbunătățește performanțele și schimbă comportamente negative. Se poate aplica atât pentru copii buni în sensul că vrem să devină și mai buni dar și pentru copiii-problemă cărora dorim să le schimbăm atitudinea față de educația școlară.

Aplicație practică: învățare prin joc, accesând aplicația playbrighter.com

Modulul V: Utilizarea instrumentelor TIC pentru evaluare

Evaluarea cunoștințelor achiziționate de elevi la disciplinele de învățământ studiate poate fi realizată prin aplicarea instrumentelor TIC. Cu ajutorul resurselor digitale elevii își dezvoltă aptitudinile și capacitatea de a crea teste de evaluare aplicabile pentru diferite teme din curriculum studiat. Această metodă conduce la dezvoltarea gândirii critice și creative stimulând inițiativa și dorința de aprofundare prin joc a cunoștințelor acumulate.

Aplicație practică: realizarea unui test de minim șase întrebări cu câte 4 variante de răspuns utilizând aplicația Edpuzzle.com.

Modulul VI: Lucru cu clase multiculturale

Organizarea claselor multiculturale de elevi este un proces educațional care:

- ✚ include ideea că toți elevii, fără deosebire de apartenența etnică sau culturală, trebuie să beneficieze de oportunități egale de învățare;
- ✚ este o mișcare de reformă capabilă să producă schimbări majore în școală;
- ✚ este un proces în permanentă derulare, care include idei ca echitatea și preocuparea continuă pentru stimularea realizărilor școlare.

Aplicație practică: jocuri interactive în perechi, cu întrebări și răspunsuri cu temă impusă în timp limitat; jocuri de intercunoaștere pe baza unor propuse de formator (hobby-uri).

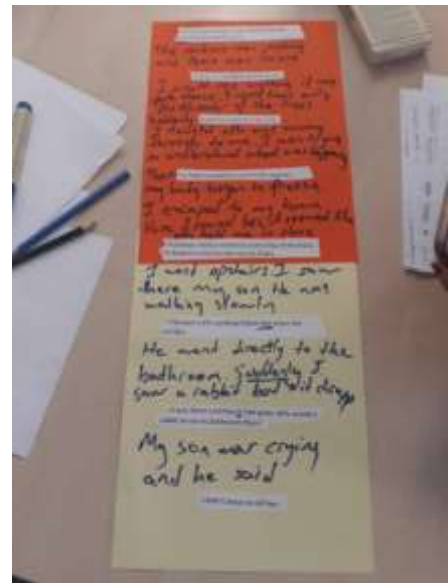
Modulul VII: Adaptarea materialelor didactice pentru a satisface nevoile diferențiate

Necesitatea realizării unor materiale didactice care să satisfacă nevoile diferențiate de învățare a elevilor rezidă din faptul că aceștia au stiluri și nevoi de învățare diferite. Este necesară adaptarea instrumentelor de lucru astfel încât acestea să permită eficientizarea învățării. Adaptarea materialelor se realizează:

- + prin teoria lui Gardner (pentru a se potrivi cât mai multor inteligențe diferite)
- + prin taxonomia lui Bloom (pentru a oferi sarcini care necesită o gândire cognitivă mai mică sau mai mare)

Aplicație practică:

- a) lucru pe grupe în funcție de stilurile de învățare (auditiv, vizual, mimică și dramaturgică) - joc de rol pe tema "Circuitul apei în natură"
- b) construirea unei povești pe baza unor propoziții.

Modulul VIII: Metacogniție-învățând elevii să învețe

Metacogniția (învățând elevii să învețe): „cunoaștere peste”, „deasupra cunoașterii”, conștientizarea propriului proces de învățare prin activitățile de autocontrol, autoapreciere și autoperfectare.

Metacogniția presupune:

- + "Creierul devine o cameră video"
- + Să-ți „creezi” gândirea
- + Vizualizare
- + A face conexiuni
- + Evaluare
- + Sintetizare
- + Sumarizare
- + A-ți pune întrebări

Aplicație practică: Ce te face să-ți schimbi modul în care gândești?

Răspunsuri: Vârsta, Nevoile diferite, Statutul marital, Căminul, Întâlnirea cu alți oameni etc.

Aplicatia popplet.com-cum să-ți organizezi ideile?

Modulul IX: TIC ca instrument de dezvoltare a creativității și gândirii critice

Stimularea creativității elevilor se poate realiza prin crearea în clasă a unei atmosfere care să favorizeze comunicarea în activitatea de învățare, stimularea inițiativei de muncă individuală și în echipe, dezvoltarea spiritului de observație, a gândirii și imaginației, receptivitatea față de nou, a spiritului critic științific dezvoltarea aptitudinilor de utilizare a tehnicilor moderne în TIC.

Aplicație practică: Editare cod QR pentru un set de întrebări și citirea codurilor cu aplicația I-nigma

Modulul X: Formativ versus Sumativ: rubricile, listele de verificare, evaluarea de la egal la egal și autoevaluarea

Evaluarea sumativă este realizată la sfârșitul unei unități de învățare. Exemple de evaluări sumative: examene/teste intermediare, proiecte.

Evaluarea formativă oferă elevilor feedback continuu ce permite îmbunătățirea activității didactice atât pentru cadre didactice cât și pentru elevi. Exemple de evaluări formative: teste, fișe de lucru, lucrări practice.

Aplicație practică: identificarea instrumentelor de evaluare formativ vs. sumativ: rubrici, liste de verificare, autoevaluare, proiecte, portofolii, activitatea la clasă, feedback-ul elevului.

Activități de evaluare

Evaluarea a fost organizată sub forma unui concurs antrenant pe trei echipe. Fiecare echipă a trebuit să pună în aplicare exercițiile și tehnicile învățate pe parcursul modulelor de formare: dezlegare de coduri, rezolvare de teste prin utilizarea codurilor QR și a aplicației I-nigma, construirea de puzzle-uri, descoperirea de imagini, ajungând în final la un cifru cu care să se deschidă un lacăt de la o casetă în care se aflau “premiu”.

Impactul participării la curs

Cursul “Abordări inovative privind predarea” prin obiectivele și activitățile de învățare propuse a contribuit la îmbunătățirea calității și eficienței procesului educațional în clasele de elevi.

Rezultatele învățării:

- ✚ utilizarea de metode și tehnici bazate pe sarcini de lucru;
- ✚ dezvoltarea gândirii critice și creative la elevi;
- ✚ identificarea nevoilor de formare ale elevilor din secolul XXI;
- ✚ îmbunătățirea abilităților și tehnicilor de utilizare a resurselor digitale.
- ✚ încurajarea creativității, organizarea de proiecte, integrarea elevilor minoritari, utilizarea instrumentelor TIC pentru dezvoltarea gândirii critice și creative la clase diferențiate reprezintă modalități de extindere a potențialului de predare și motivare a elevilor.

Prin activitățile desfășurate, cursul a reprezentat și posibilitatea îmbunătățirii competențelor lingvistice prin comunicare interculturală între cursanți proveniți din țări europene: Spania, Turcia, Cipru.

Competențele secolului XXI
Modalități de identificarea acestora în urma proceselor de gândire, soluții
pentru rezolvarea problemelor secolului XXI

Prof. Mariana BACOȘCĂ-BICĂ

Locul de desfășurare: Laborator de mecatronică
Clasade elevi: a-IX-a H/Tehnician mecatronist
Obiectivele activității:

- ✚ elevii să cunoască rolul și importanța formării la elevi a abilităților secolului XXI necesare tranziției de la școală la piața muncii pentru a reuși la locul de muncă și în viața;
- ✚ să realizeze o paralelă între competențele anului 2018 și cele ale anului 2020;
- ✚ să realizeze o comparație între gândirea critică și gândirea creativă;
- ✚ elevii să identifice în urma proceselor de gândire soluții pentru rezolvarea problemelor secolului XXI;
- ✚ să fie capabili de autoevaluare, monitorizare și înțelegere a propriilor nevoi, să știe să localizeze resursele corespunzătoare și să transfere aptitudinile.

Mijloace: calculator, video proiector, prezentare PPT, flip-chart.

Rezultate așteptate:

- ✚ lista competențelor necesare în secolul XXI în comparație cu competențele anului 2018;
- ✚ notarea pe hârtia de flipchart a abilităților identificate de elevi privind reușita lor la locul de muncă și în viață.

Competențele esențiale ale secolului XXI pe care elevul le poate utiliza în rezolvarea situațiilor practice de zi cu zi au în vedere dezvoltarea gândirii critice, a abilității de a găsi soluții eficiente, de a comunica în echipă. Astfel printre competențele care trebuie dezvoltate la elevi se enumeră:

- ✚ responsabilitate și capacitate de adaptare;
- ✚ competențe de comunicare;
- ✚ gândire critică și gândire creativă;
- ✚ identificarea, formularea și soluționarea problemelor;
- ✚ accesul la informație prin analiză, cunoașterea prin explorare.

Rolul și importanța formării la elevi a abilităților secolului XXI necesare tranziției de la școală la piața muncii pentru a reuși la locul de muncă și în viața reprezintă o componentă esențială a procesul instructiv educativ.

Comparație între competențele anului 2018 și cele ale anului 2020:

Nr.crt.	Competențele anului 2018	Competențele anului 2020	Obs.
1.	rezolvarea problemelor complexe	rezolvarea problemelor complexe	
2.	colaborarea cu ceilalți	gândirea critică, creativitatea	
3.	managementul resurselor umane	managementul resurselor umane	
4.	negocierea, controlul calității	coordonarea cu ceilalți colegi	
5.	judecarea și luarea deciziilor	inteligenta emoțională	
6.	orientarea socio-profesională	Judecarea și luarea deciziilor	
7.	ascultarea activă	orientarea socio-profesională	
8.	creativitatea	negocierea și flexibilitatea cognitivă.	

Se poate observa faptul că creativitatea crește cel mai mult în importanță. Astăzi aceasta determină dezvoltarea la elevi a inteligenței emoționale, aceștia fiind antrenați să identifice abilitățile cheie în dezvoltarea lor profesională.

Concluzie

În loc să schimbăm complet modul în care predăm sau conținutul lecțiilor noastre, trebuie să reevaluăm ceea ce facem deja în lumina gândirii mai conștiente a aptitudinilor din secolul al XXI-lea. Trebuie să relieffăm și să dezvoltăm aceste abilități elementare, astfel încât elevii noștri să devină conștienți și să poată începe să-și fixeze abilitățile de care au nevoie pentru a reuși în lumea modernă.

În viitor, educația va fi o trăsătură constantă în viața noastră, ceea ce va conduce la o perfecționare profesională mai intenționată, cu posibilitatea unor turnuri și reprofilări de trasee profesionale, pe măsură ce oamenii se recalifică proporțional cu descoperirea unor interese și vocații inovatoare.

Încurajarea gândirii creative

Prof. Diana LOGHIN

I. Delimitări conceptuale: creativ, creativitate, gândire creativă

Ce este creativitatea?

Creativitatea este deseori descrisă ca o abilitate esențială care poate și ar trebui să fie încurajată (Wegerif & Dawes, 2004).

Termen introdus în anul 1938 de psihologul american Gordon Allport (1897-1967), creativitatea desemnează, potrivit dexonline, capacitate de a crea, de a produce valori, iar prin a fi creativ înțelegemă produce ceva nou (original, neașteptat).

Alte accepțiuni ale termenului de creativitate: „Persistența memoriei”, *Salvator Dali*

„Creativitatea este un complex de însușiri și aptitudini psihice care, în condiții favorabile, generează produse noi și de valoare pentru societate” (Al. Roșea, 1981).

„Creativitatea înseamnă a lua elemente cunoscute și a le asambla în moduri unice” (Jacque Fresco)

"Creativitatea este actul de transformare a ideilor noi și imaginative în realitate. Creativitatea se caracterizează prin abilitatea de a percepe lumea în moduri noi, de a găsi modele ascunse, de a face legături între fenomene aparent necunoscute și de a genera soluții. Creativitatea implică două procese: gândirea, apoi producerea. Dacă aveți idei, dar nu le acționați, sunteți imaginativi, dar nu creativi.” (<http://www.creativityatwork.com/2014/02/17/what-is-creativity/>)

Creativitatea este definită ca "trăsătură complexă a personalității umane, constând în capacitatea de a realiza ceva nou, original" (*Dicționarul enciclopedic, 1993*)

"Creativitatea este un proces de învățare aparte, la care elevul și profesorul sunt unași aceeași persoană” (Arthur Koestler)

"Creativitate înseamnă să capturezi momentele care fac ca viața să merite trăită" (Mihaly Csikszentmihalyi)

Poate creativitatea să fie învățată?

"Orice artist a fost mai întâi un amator." Ralph Waldo Emerson

Un studiu realizat de omul de știință George Land în anul 1968, studiu utilizat ulterior de NASA în vederea selectării celor mai buni oameni de știință, arată că suntem natural creativi și, pe măsură ce creștem, învățăm să fim creativi. Astfel, în cazul a 1600 de copii testați în anul 1968, copiii cu vârsta cuprinsă între trei și cinci ani, s-a descoperit că 98% dintre aceștia sunt foarte creativi. După cinci ani, procentul a scăzut la 30%, iar după încă cinci, la 12%.

"Fiecare copil este un artist - spunea și Pablo Picasso. Problema este cum să rămână artist și după ce crește." *George Land, Ph.D.*

Există instrumente și metode de măsurare a creativității?

Deși este dificil de evaluat creativitatea, există mai multe instrumente și evaluări care au fost concepute pentru a măsura creativitatea în domenii specifice, cum ar fi rezolvarea problemelor și proiectarea.

Alex Faickney Osborn (1888-1966), autorul a mai multor cărți despre gândirea creativă, prezintă în 1942 tehnica numită „brainstorming” ce încurajează originalitatea și se vrea a conduce la înlăturarea temerii de a fi ridicol. Astăzi aceasta reprezintă instrumentul cel mai utilizat pentru stimularea creativității și este perceput ca fiind de cea mai mare valoare. Printre celelalte instrumente, amintim: metoda 6-3-5, metoda Phillips 6-6 (blitz-brainstorming), sinectica și discuția-panel.

II. Încurajarea gândirii creative: aplicații

Dezvoltarea gândirii critice și a celei creative a reprezentat una dintre cele zece teme pe care le-am aprofundat la cursul de formare „**Innovative Approaches to Teaching**” organizat de ITC din Praga, Republica Cehă, în vara acestui an.

În perioada de valorizare a experienței dobândite în urma participării la acest curs din cadrul proiectului de mobilități ERASMUS+ ”O școală prietenoasă” implementat de Liceul ”Ștefan Procopiu”, prin lecția „Stilul meu de învățare”, desfășurată în cadrul orei de Consiliere și orientare cu elevii clasei a XI-a G, am urmărit dezvoltarea creativității acestora prin îmbinarea în cadrul activității a mai multor cunoștințe și deprinderi aplicate pe stilurile de învățare: vizual, auditiv, kinestezic.

Competențele generale urmărite au fost reprezentate de utilizarea adecvată a informațiilor, în propria activitate, pentru obținerea succesului, în timp ce competențele specifice au vizat compararea resurselor de obținere a informațiilor referitoare la opțiunile educaționale, la muncă și carieră, din

perspectiva relevanței acestora, precum și analiza relației dintre performanțele școlare și reușita în viața personală și profesională.

Strategii didactice au fost bine gândite, metodele și procedeele precum conversația euristică, expunerea, problematizarea, brainstorming-ul, explicația, metoda cadrelor, turul galeriei, îmbinându-se cu mijloace de învățământ precum laptop, fișe de lucru, pliante, tabla și chestionare. Activitatea a fost organizată atât frontal, cât și individual, precum și pe grupe.

După momentul organizatoric (1-2 min), a urmat sensibilizarea pentru activitate (2-3 min): motivația și interesul elevilor pentru subiectul noii lecții au fost stimulate prin citirea cu glas tare a câtorva citate celebre despre învățare:

„O imagine valorează mai mult decât zeci de mii de cuvinte” - Confucius

„Cu cât un copil a văzut și a înțeles mai mult, cu atât vrea el să vadă și să înțeleagă mai mult.”

— Jean Piaget

„Dă unui om un pește și îl hrănești o zi. Învață-l să pescuiască și îl hrănești pentru toată viața.”

— Andrew Carnegie

„Nu ne e de nici un folos să ascultăm învățăturile dacă nu le trăim.” — Sfântul Augustin

„De la un om mare ai întotdeauna de învățat, chiar și când tace.” — Seneca

„Adevărata ignoranță nu este absența cunoașterii, ci refuzul de a o dobândi.” — Karl Popper

După omunicarea subiectului lecției: *Stilul meu de învățare*, obiectivele operaționale au fost prezentate elevilor într-o formă accesibilă în vederea motivării și cointeresării lor pe parcursul lecției. S-a dorit ca, la sfârșitul activității, toți elevii să fie capabili:

- Să numească stilurile de învățare;
- Să cunoască propriul stil de învățare;
- Să enumere punctele tari ale fiecărui stil de învățare;
- Să susțină cu argumente punctele de vedere personale;
- Să folosească în mod activ și eficient materialul necesar: note, fișe, texte;

În ceea ce privește transmiterea noilor cunoștințe, elevii au fost invitați să completeze un chestionar referitor la stilurile de învățare (ANEXA 2), chestionar ce îi va ajuta să descopere modul prin care pot învăța cel mai bine. Au avut posibilitatea să-și exprime părerea și să noteze concluziile.

Profesorul împarte elevilor pliante (ANEXA 3) în care aceștia au regăsit informații despre stilurile de învățare – definiții, tipuri de stiluri de învățare, puncte tari ale fiecărui stil, beneficiile identificării și dezvoltării stilurilor, strategii de învățare eficiente.

Elevii ascultă ceea ce li se comunică și solicită explicații suplimentare.

Întrucât activitatea și-a propus să îmbine cunoștințele și deprinderile elevilor în funcție de stilurile de învățare, aceștia au fost împărțiți în trei grupe: elevi cu dominantă vizuală, auditivă și kinestezică.

Fiecare grupă a primit câte o sarcină de lucru:

- Elevii cu dominantă vizuală au primit câte o foaie de pe care au citit în gând „Povestea olarului leneș și a înțeleptului mut”. Au completat, apoi, utilizând metoda cadranelor, o fișă de lucru (ANEXA 4)
- Unul dintre elevii cu dominantă auditivă s-a oferit să citească povestea „Băiețelul cu aripă de fluture”, de Ioana Chicet Macoveiciuc. Elevii au propus un rezumat al textului audiat și l-au redactat, realizând totodată un desen.
- Elevii cu dominantă kinestezică au fost rugați să construiască un puzzle.

Câte un reprezentant al fiecărei grupe a prezentat succint ceea ce s-a realizat.

La final, am formulat aprecieri generale și individuale cu privire la participarea elevilor la lecție, am făcut observații și recomandări.

III. Concluzii

În concluzie, să reținem: creativitatea este o abilitate care poate fi dezvoltată și un proces care poate fi gestionat. Învățăm să fim creativi experimentând, explorând, interogând ipoteze, folosind imaginația și sintetizând informațiile. Este nevoie, bineînțeles, de încurajarea părinților și a cadrelor didactice, de sute de ore de pregătire temeinică, de motivație, de deschiderea spre nou, de oportunități și de perseverență.

IV. Bibliografie:

- Popescu-Neveanu, Paul, (1978), *Dicționar de psihologie*, Editura Albatros, București
- Mânzat, Ion, (2007), *Istoria psihologiei universale*, Editura Univers Enciclopedic, București
- <https://dexonline.ro/definitie/creativitate>
- <https://www.diane.ro/2014/07/arta-citate-aforisme-maxime.html>
- <https://www.creativityatwork.com/2014/02/17/what-is-creativity/>
- <https://psyexcelsior.files.wordpress.com/2016/03/tema-6-creativitatea.pdf>
- <https://www.creativityatwork.com/2012/03/23/can-creativity-be-taught/>
- https://adevarul.ro/life-style/stil-de-viata/nasa-nastem-genii-sistemul-educatie-neblocheaza-creativitatea-1_5a6f352ddf52022f75f835d0/index.html

V. Anexe**ANEXA 1 - FIȘĂ CU CITATE**

„De la un om mare ai întotdeauna de învățat, chiar și când tace.” — Seneca

„O imagine valorează mai mult decât zeci de mii de cuvinte” - Confucius

„Cu cât un copil a văzut și a înțeles mai mult, cu atât vrea el să vadă și să înțeleagă mai mult.” — Jean Piaget

„Dă unui om un pește și îl hrănești o zi. Învață-l să pescuiască și îl hrănești pentru toată viața.” — Andrew Carnegie

„Spune-mi și voi uita, arată-mi și poate îmi voi aduce aminte, implică-mă și voi înțelege!” — Confucius

ANEXA 2**CHESTIONAR REFERITOR LA STILURILE DE ÎNVĂȚARE**

NUME _____ Data _____

Acest chestionar vă va ajuta să găsiți modul prin care puteți învăța cel mai bine.

Nu există răspunsuri corecte sau greșite

- Pentru completarea chestionarului aveți la dispoziție aproximativ 10-20 minute.
- Răspundeți la toate întrebările pentru a obține cele mai bune rezultate, sinceritatea este foarte importantă pentru completarea acestui chestionar
- Răspundeți la întrebări prin DA sau NU.
- Încercuiți doar un singur răspuns la fiecare întrebare

1	Când descrieți o vacanță/ o petrecere unui prieten, vorbiți în detaliu despre muzica, sunetele și zgomotele le-ai ascultat acolo?	DA	NU	■
2	Vă folosiți de gestică mâinilor când vorbiți ?	DA	NU	□
3	În locul ziarelor, preferați radioul sau televizorul pentru a vă ține la curent cu ultimele noutăți sau știri sportive?	DA	NU	■
4	La utilizarea unui calculator considerați că imaginile vizuale sunt utile, de exemplu icoanele, imaginile din bara de meniuri, sublinierile colorate, etc.?	DA	NU	◆
5	Când notați anumite informații preferați să nu luați notițe, ci să desenați diagrame, imagini reprezentative?	DA	NU	□
6	Când jucați „X și 0” sau dame puteți să vă imaginați semnele „X” sau „0” în diferite poziții?	DA	NU	◆
7	Vă place să desfaceți în părți componente anumite obiecte și să reparați anumite lucruri? De exemplu: bicicleta dvs., motorul mașinii dvs., etc..	DA	NU	□

8	Când încercați să vă amintiți ortografia unui cuvânt, aveți tendința de a scrie cuvântul respectiv de câteva ori pe o bucată de hârtie până când găsiți o ortografie care arată corect?	DA	NU	◆
9	Când învățați ceva nou, vă plac instrucțiunile citite cu voce tare, discuțiile sau / și cursurile orale?	DA	NU	■
10	Vă place să asamblați diferite lucruri?	DA	NU	□
11	La utilizarea calculatorului considerați că este util ca sunetele emise să avertizeze utilizatorul asupra unei greșeli făcute sau asupra terminării unui moment de lucru?	DA	NU	■
12	Când recapitulați / studiați sau învățați ceva nu vă place să utilizați diagrame și / sau imagini?	DA	NU	◆
13	Aveți rapiditate și eficiență la copierea pe hârtie a unor informații?	DA	NU	◆
14	Dacă vi se spune ceva, vă amintiți ce vi s-a spus, fără necesitatea repetării acelei informații ?	DA	NU	■
15	Vă place să efectuați activități fizice în timpul liber? De exemplu: sport, grădinarit, plimbări, etc.	DA	NU	□
16	Vă place să ascultați muzică când aveți timp liber?	DA	NU	■
17	Când vizitați o galerie sau o expoziție, sau când vă uitați la vitrinele magazinelor, vă place să priviți singur (ă), în liniște?	DA	NU	◆
18	Găsiți că vă este mai ușor să vă amintiți numele oamenilor decât fețele lor?	DA	NU	■
19	Când fotografiați un cuvânt, scrieți cuvântul pe hârtie înainte?	DA	NU	□
20	Vă place să vă mișcați în voie când lucrați?	DA	NU	□
21	Învățați să ortografiați un cuvânt prin pronunțarea acestuia?	DA	NU	■
22	Când descrieți o vacanță/ o petrecere unui prieten, vorbiți despre cum arătau oamenii, despre hainele lor și despre culorile acestora?	DA	NU	◆
23	Când începeți o sarcină nouă, vă place să începeți imediat și să rezolvați ceva atunci, pe loc?	DA	NU	□
24	Învățați mai bine dacă asistați la demonstrarea practică a unei abilități anume ?	DA	NU	◆
25	Găsiți că vă este mai ușor să vă amintiți fețele oamenilor decât numele lor?	DA	NU	◆
26	Pronunțarea cu voce tare a unor lucruri vă ajută să învățați mai bine ?	DA	NU	■
27	Vă place să demonstrați și să arătați altora diverse lucruri?	DA	NU	□
28	Vă plac discuțiile și vă place să ascultați opiniile celorlalți?	DA	NU	■
29	La îndeplinirea unor sarcini urmați anumite diagrame ?	DA	NU	◆
30	Vă place să jucați diverse roluri?	DA	NU	□
31	Preferați să mergeți „pe teren” și să aflați singuri informații, decât să vă petreceți timpul singură într-o bibliotecă?	DA	NU	□
32	Când vizitați o galerie sau o expoziție, sau când vă uitați la vitrinele magazinelor, vă place să vorbiți despre articolele expuse și să ascultați comentariile celorlalți?	DA	NU	■
33	Urmăriți ușor un drum pe hartă?	DA	NU	◆
34	Credeți că unul dintre cele mai bune moduri de apreciere a unui exponat sau a unei sculpturi este să îl / o atingeți?	DA	NU	□
35	Când citiți o poveste sau un articol dintr-o revistă, vă imaginați scenele descrise în text?	DA	NU	◆
36	Când îndepliniți diferite sarcini, aveți tendința de a fredona în surdină un cântec sau de a vorbi cu dvs. înșivă?	DA	NU	■
37	Vă uitați la imaginile dintr-o revistă înainte de a vă decide ce să îmbrăcați?	DA	NU	◆
38	Când planificați o călătorie nouă, vă place să vă sfătuiți cu cineva în legătură cu locul destinației?	DA	NU	■
39	Va fost întotdeauna dificil să stați liniștit mult timp, și preferați să fiți activi aproape tot timpul?	DA	NU	□

Aflați care este stilul dvs de învățare:

Încercuți numai numărul întrebărilor la care ați răspuns cu DA			Acum marcați pe grafic numărul total pentru fiecare stil de învățare, după care uniți cele 3 puncte
◆ 4, 6, 8, 12,13, 17, 22, 24, 25, 29, 33, 35, 37	■ 1, 3, 9, 11, 14, 16, 18, 21, 26, 28, 32, 36, 38	□ 2, 5, 7, 10, 15, 19, 20, 23, 27, 30, 31, 34, 39	13 _____ 13 _____ 12 _____ 12 _____ 11 _____ 11 _____ 10 _____ 10 _____ 9 _____ 9 _____ 8 _____ 8 _____ 7 _____ 7 _____ 6 _____ 6 _____ 5 _____ 5 _____ 4 _____ 4 _____ 3 _____ 3 _____ 2 _____ 2 _____ 1 _____ 1 _____ 0 _____ 0 _____
Total întrebări încercuite VIZUAL	Total întrebări încercuite AUDITIV	Total întrebări încercuite PRACTIC	VIZUAL AUDITIV PRACTIC

Obs. Cea mai înaltă curbă de pe grafic arată stilul dvs. de învățare preferat. Dacă curba are o evoluție aproximativ egală înseamnă că vă place să utilizați toate stilurile de învățare.

ANEXA 3 - PLIANT

Ce este stilul de învățare ?

Stilul de învățare ...

- se referă la simpla preferință pentru metoda prin care învățăm și ne aducem aminte ceea ce am învățat;
- ne arată călele și modalitățile în care învățăm;
- implică faptul că indivizii procesează informațiile în diferite moduri: latura cognitivă, elemente afective-emoționale, psihomotorii și anumite caracteristici ale situațiilor de învățare;
- ca „modalitate preferată de receptare, prelucrare, stocare și reactualizare”, are în componența lui elemente care se dezvoltă ca urmare a expunerii frecvente și preferențiale la o anumită categorie de stimuli.

Stilul de învățare este considerat unic, specific fiecărei persoane.

Nu există un stil de învățare bun sau rău!

Cu toții folosim un amestec de stiluri de învățare, deși deseori avem o preferință pentru unul și folosim altele mai puțin frecvent.

Elevii preferă să învețe în diferite moduri: unora le place să studieze singuri, să scaponeze în grup, altora - să stea liniștiți deoparte și să - observe pe alții. Alții preferă să facă doar câte puțin din fiecare. Mulți oameni învață în moduri diferite față de ceilalți în funcție de clasă socială, educație, vârstă, naționalitate, rasă, cultură, religie.

Ce stiluri de învățare cunoaștem?

După modalitatea senzorială implicată sunt trei stiluri de învățare de bază: vizual, auditiv, tactil-kinestetic.

- vizual (elevul învață mai bine dacă vede sau urele țoapă)
 - VIZUAL SEE IT
- auditiv (elevul învață mai bine dacă aude țoapă)
 - AUDITIV HEAR IT
- tactil (elevul învață făcând)
- Kinestetic (elevul învață prin mișcare)
 - KINESTIC DO IT

Amunci când învățăm, depinde de modalitățile senzoriale implicate în procesarea informațiilor. Cercetările au demonstrat că 65% din populație sunt vizuali, 30%-auditivi și numai 5%-tactil-kinestetici.

Pentru stilul de învățare auditiv, inputul este valoros, pe când pentru celelalte două, combinația tuturor. Fiecare persoană are un mod primar de a învăța.

Se știe că cei care au un stil de învățare vizual își amintesc 75% din ceea ce citesc și văd.

Puncte tari pentru:

a) stilul de învățare vizual:

- își amintesc ceea ce scriu și citesc;
- le plac prezentările și proiectele vizuale;
- își pot aminti foarte bine diagrame, titluri de capitol și hărți;
- înțeleg cel mai bine informațiile atunci când le văd.

b) stilul de învățare auditiv:

- înțeleg cel mai bine informațiile când le aud.
- își amintesc ceea ce aud și ceea ce se spune;
- le plac discuțiile din clasă și cele în grupuri mici;
- își pot aminti foarte bine instrucțiunile, sarcinile verbale/orale.

c) stilul de învățare tactil-kinestetic:

- își amintesc ceea ce fac și experiențele personale la care au participat cu entuziasm și în toreg corpul (mișcări și atingeri);
- le place folosirea instrumentelor sau preferă lecțiile în care sunt implicați activ în activități practice;
- au o bună coordonare motorie;
- își pot aminti foarte bine lucrurile pe care le -au făcut o dată, le-au exercitat și le-au aplicat în practică (memorie motorică)

ANEXA 4

CUM SĂ ÎNVEȚI MAI EFICIENT?

Visual	Audilă	Practi
<ul style="list-style-type: none"> Clasa interese în limbă vizuală Metoda celor optzeci și șapte Procedura celor cincizeci și șapte Procedura celor douăzeci și șapte Sintaxă contextualizată Abordarea 50% textuală, 50% contextualizată Procedura regulilor gramaticale 	<ul style="list-style-type: none"> Resaltă și amintă care te regăsește în gânduri Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Rezumatele gramaticale Abordarea contextualizată Activități de învățare în limbaj oral și scris Procedura celor douăzeci și șapte Opere de literatură Încercarea de interpretare a textelor Reguli gramaticale contextualizate Procedura celor douăzeci și șapte Abordarea contextualizată Procedura celor douăzeci și șapte 	<ul style="list-style-type: none"> Procedura celor douăzeci și șapte Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral Discuții care pot deveni lecții de învățare în context oral

Beneficiile identificării și dezvoltării stilurilor de învățare

Pentru copii:

- dezvoltarea autoconștienței;
- relevarea punctelor tari și a punctelor slabe ale învățării;
- eliminarea obstacolelor învățării;
- îmbunătățirea stimei de sine;
- prevenirea atepărilor din partea profesorilor și părinților;
- evidențierea abilităților de învățare;
- optimizarea învățării prin adaptarea unui mod personal;
- obținerea de note mai bune la școală;
- dezvoltarea unor relații pozitive cu ceilalți;
- scăderea problemelor de comportament.

Pentru părinți:

- înțelegerea nevoilor de învățare ale copiilor;
- identificarea motivelor care generează eșecul școlar;
- reconsiderarea tacticilor în învățare și abordarea optimizată a întregului potențial al copilului.

Pentru profesori:

- se construiește mai puțin stres și de zi la zi simțirea din clasă și din a fi în ei;
- se obțin rezultate mai bune și există satisfacție profesională;
- se îmbunătățește managementul timpului;
- se formează o imagine clară asupra diversității din clasă;
- crește spiritul de echipă;
- se dezvoltă relația interpersonală dintre profesori-elevi și cunoașterea profesorilor cu și părinții;
- se clarifică nevoile de învățare individuale ale elevilor;
- are succes învățarea prin cooperare, lucru pe grupe;
- se evidențiază în mod mai ușor elevii etichetați „slabi” și ale elevilor „absenți”;
- se completează cauzele eșecului în învățare;
- se stabilesc strategii de optimizare a învățării.

LICEUL „ȘTEFAN PROCOPIU” - VASLUI

STILURI DE ÎNVAȚARE

2018-2019

A fost odată un olar care trăia într-un sat uitat de lume. Visul lui era să ajungă în marea Cetate, unde să poată avea propria prăvălie de: vase, oale și obiecte ceramice. Dar șansele lui erau mici, pentru că olarul era foarte lenș și muncea doar pentru a-și asigura traiul zilnic. Într-o zi olarul întâlnește un călător care îi spuse că într-un sat vecin trăiește într-o colibă un înțelept care poate să-ți ofere orice răspuns. Ce era ciudat la el era că nu ieșea niciodată din colibă și nici măcar nu vorbea. Cel care dorea să-i pună o întrebare trebuia să bată la ușă apoi să deschidă un oblon îngust prin care se vedeau în semi-întunericul dinăuntru doar ochii înțeleptului mut. Apoi trebuia să-i pună o întrebare, iar înțeleptul îi răspundea din ochi, omul putând citi răspunsul în expresia acestora. Auzind asta, olarul alergă imediat în satul vecin, la coliba cu pricina. Ciocăni ușor, apoi trase oblonul de pe ușă. Prin fanta îngustă, văzu cu greu niște ochi ce îl priveau din întuneric. Îi puse pe nerăsuflăte întrebarea: “Cum pot să ajung să prosper în marea Cetate?” apoi se uită cu atenție la expresia celui dinăuntru. Și văzu niște ochi plictisiți...nepăsători, total indiferenți. În acel moment realizează că așa a fost și el față de meseria lui, lenș și nepăsător! Își spuse: “Până acum am stat și am așteptat șansa ideală, să mă lovească din senin. Dar răspunsul e foarte simplu, trebuie să muncesc eu mai mult pentru a mă apropia de țelul meu!”, “Oare câți oameni fac aceeași greșeală?” se mai întrebă el. “Peste tot văd oameni care se plâng de lipsa de șansă în loc să pună mâna și să facă ceva.” În următoarele luni începu să modeleze oale și ulcioare zi de zi, pe care le vindea în satele apropiate, și rezultatele nu întârziară să apară. Deja câștiga bine, iar o mare parte din bani îi pune deoparte pentru a-și permite să se mute în Cetate. Cu toate astea, își dădea seama că nu era suficient și în acest ritm i-ar fi trebuit ani întregi. Și pe deasupra, la sfârșitul zilei nu se simțea împlinit de munca lui.

Așa că porni iar spre coliba înțeleptului mut, gândindu-se cu nerăbdare la reîntâlnire. Coliba arăta la fel, în paragină, puteai să juri că nu locuiește nimeni acolo. Bătu în ușă după obicei, apoi trase oblonul și puse întrebarea cu ardoare: “Cum pot să vând mai mult pentru a-mi permite să plec în marea Cetate?” Ochii dinăuntru erau triști, oboșiți, lipsiți de lumină. “Privirea unui om singuratic, izolat de lume”, gândi el. Și atunci își aminti de propria singurătate, de faptul că nu avea prieteni și își evita mereu rudele, pentru că îi era frică să nu îi ceară bani sau alt ajutor. A doua zi plecă în târg cu un singur gând: să vândă atât de multe oale încât să-și poată ajuta toate rudele, vechii prieteni și chiar vecinii cu care nu se înțelegea foarte bine. Toți cunoscuții lui erau oameni sărmani care abia se descurcau de pe o zi pe alta. După o lună, vindea și câștiga aproape de două ori mai mult și nu numai că ajutase mulți oameni cu bani și mâncare, dar îi rămânea și lui o sumă impresionantă. Câștiga atât de bine încât peste puțin timp reuși să-și ia o căsuță în marea Cetate, unde visase mereu să ajungă. Târgul era mult mai mare în Cetate. Pe aici treceau călători care veneau de peste mări și țări și care aveau pungile doldora de bani. Olarului îi mergea foarte bine și își făcuse mulți prieteni, căci își păstrase obiceiul de a ajuta oameni aflați la nevoie. Dar încă era departe de țelul lui. Pentru a-și deschide prăvălia pe care o visase, unde să aibă ucenici și vânzători care să lucreze pentru el, avea nevoie de mult mai mult. Și deja muncea de dimineața pînă seara și vindea aproape tot ce producea.

De data asta abia aștepta să ajungă din nou la coliba înțeleptului. Și avea încredere deplină că își va primi răspunsul, ca și în celelalte dați. Ajuns în fața colibe, fu cuprins de un sentiment ciudat. Era și mai dărăpănată, arăta de-a dreptul părăsită. “Oare o fi murit?” se întrebă el și îl trecu un fior. Ciocăni în ușă cu mâini tremurânde și deschise oblonul îngust. Un sentiment de recunoștință îi cuprinse inima când văzu din nou ochii în întuneric. “Muncesc de dimineața până seara și vând tot ce produc. Dar tot nu e suficient pentru a-mi permite să deschid prăvălia mea. Ce aș putea face diferit pentru a câștiga mai mult?” și se uită cu atenție în ochii înțeleptului mut. Privirea din întuneric era de această dată vie, îndârjită. Olarul putea citi în ea determinare, dar și disperarea unui om pe cale să-și piardă speranța. Apoi se gândi la viața lui din ultimul timp. Pe de-o parte era foarte mulțumit că se mutase în Cetate și că prospera, dar pe de altă parte muncea atât de mult încât nu se mai putea relaxa și bucura de viață. În următoarea dimineață se trezi mult mai odihnit, parcă era mai ușor. Își savură micul dejun la umbra copacilor din grădină, gândindu-se cât de recunoscător este pentru viața lui. Abia acum își dădea seama cât de bine este să te și oprești din când în când să te bucuri de lucrurile mărunte, cum ar fi aroma ceaiului sau mirosul florilor sălbatice. Apoi făcu ceva ce nu făcuse de foarte

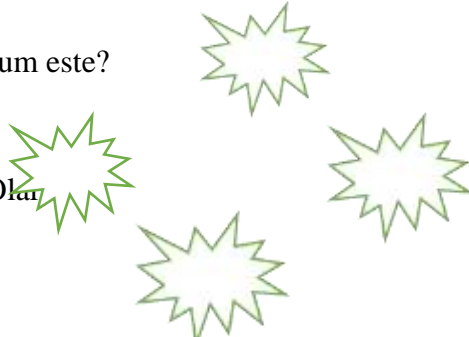

mult timp: plecă direct spre târg, fără să modeleze nici o oală. De obicei, începea ziua muncind din greu, apoi fugea repede după-amiază să-și vândă creațiile. Luă doar câteva ulcioare făcute de el mai demult. Erau cele mai frumoase, le păstra în locuința lui pentru a-i încânta ochii. Dimineața, lumea din târg era diferită. Erau alți mușterii, călători veniți din alte părți. Printre ei, olarul remarcă un personaj aparte, îmbrăcat în haine scumpe. Avea trăsături nobile și din mersul lui se vedea că era un om puternic și hotărât. Omul se opri chiar în fața olarului și începu să studieze cu atenție ulcioarele lucrate cu migală. “Nu am mai văzut nicăieri asemenea îndemânare”, spuse el. “Ce ai zice să lucrezi ceramică pentru Curtea Regală? Ai fi plătit de cinci ori mai mult față de cât câștigă un olar de rând.” Olarul nostru nu-și mai încăpea în piele de bucurie... să producă pentru fețele regale! Cu banii câștigați ar putea să-și deschidă prăvălia în câteva luni! Și toate acestea doar pentru că a decis în acea zi să se relaxeze și să fie deschis la ceva nou!

Primul lucru la care s-a gândit după această întâmplare a fost să-i mulțumească înțeleptului mut. Îl ajutase așa de mult și nici măcar nu apucase să îl vadă complet la față! Vroia să-l strângă în brațe și să-i spună cât de mult au contat întâlnirile lor. Ajuns la colibă, bătu la ușa iar apoi deschise oblonul. Ochii dinăuntru străluceau de bucurie ca niciodată. ”Mare înțelept, știu că ești mai retras de felul tău, dar vreau să-ți mulțumesc din suflet și să-ți povestesc cât de mult m-ai ajutat!”, spuse olarul. Apoi deschise ușa și rămase înmărmurit. Înăuntru, dincolo de ușa, era doar o oglindă.

ANEXA 5

FIȘĂ DE LUCRU - Metoda cadranelor

<p>I</p> <p>Enumeră personaje întâlnite în poveste</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>II</p> <p>Cum este?</p> <p>Olar</p>
<p>III</p> <p>Desen</p>	<p>IV</p> <p>Găsește un alt titlu poveștii</p> <p>.....</p>

ANEXA 6 - ATELIERUL DE POVESTIRE

Elevii propun un rezumat al textului audiat și îl vor redacta, realizând totodată un desen.

FLUXUL 3: Inclusive education: tackling with classroom diversity and early school leaving

Cursul a fost organizat de
IDEC Lifelong Learning Centre
<http://www.idec.gr/>

TRAINING CENTRE
by **idec**

Trainer: Betty Aggeletaki, psiholog

Cursul a avut loc în Glyfada, Atena, Grecia, între 23 și 27 Iulie 2018. La curs au participat 20 de profesori din România (Iași, Vaslui, Pașcani), Spania, Letonia și Portugalia. Cinci profesori de la Liceul "Ștefan Procopiu" din Vaslui, România au beneficiat de grantul ERASMUS+ cu sprijinul Comisiei Europene.

Obiectivul principal al cursului a fost de a îmbunătăți cunoștințele profesorilor și abilitățile de gestionare a diversității în clasă, sprijinirea elevilor cu planuri individuale de educație, cât și prevenirea abandonului școlar timpuriu.

Tipuri de activități:

- ✚ **Sesiuni de instruire** care combinau prezentările teoretice cu discuțiile și activitățile practice (individuale, în pereche și activități de grup), exemple și studii de caz, jucarea unor roluri, ateliere și exerciții facilitate de trainer.
- ✚ **Evaluarea activităților** (metode de evaluare folosite: discuția, evaluarea perechilor, interviuri pe grupuri, chestionare, analiza IEP dezvoltată în timpul practicării activităților).
- ✚ **Prezentarea școlilor**, discuții despre sistemul de educație și educație incluzivă din Spania, Letonia, Portugalia și România, comunicări și jocuri relaționale care facilitează interacțiunea între participanții cursului.
- ✚ **Activități culturale (Acropole, Partenonul, muzee, turul orașului).**

În timpul sesiunilor de lucru au fost studiate următoarele teme:

- ✚ Diversitatea în clasă: susținerea și educația incluzivă;
- ✚ Înțelegerea diversității și identificarea elevilor cu dificultăți de învățare;
- ✚ Planificarea curriculumului și a programei pentru susținerea tuturor elevilor;
- ✚ Planuri individuale de educație/intervenție (PIP/IEP);
- ✚ Predarea și învățarea efectivă: susținerea tuturor elevilor;
- ✚ Monitorizarea, înregistrarea și raportarea învățării;
- ✚ Colaborarea cu familiile, comunitatea școlară și aliații profesionali;
- ✚ Strategii pentru abordarea abandonului școlar și profilul celui care abandonează.

Profesorii participanți au făcut un real progres în ceea ce privește :

- ✚ **Cunoștințele** despre metode și tehnici privind educația incluzivă, strategii specifice pentru învățare a elevilor cu dizabilități de învățare, tipuri de dizabilități de învățare, semne și simptome pentru variate dizabilități/dificultăți de învățare, teorii de învățare, pași pentru dezvoltarea unui IEP pentru un elev, factori care influențează abandonul școlar, noi metode pentru abordarea abandonului școlar și reducerea acestuia, strategii de învățare pentru toți elevii, noi metode de a ajuta elevii să participe activ în clasă: Genius Hour, The Flipped classroom, Tapping, Know-Wonder-Learn, gândește-pereche-împarte, creează harta, jocul emoțiilor.
- ✚ **Competențele** în crearea și aplicarea de metode de învățare centrate pe elevii cu dizabilități de învățare și cei care renunță la școală pentru reîntoarcerea lor în sistem, abilitățile de comunicare în Engleză, învățarea pe tot parcursul vieții, conștientizarea culturală, sentimentul de inițiativă, competențele sociale și civice.
- ✚ **Atitudinile:** motivația pentru susținerea tuturor elevilor și integrarea copiilor cu nevoi speciale în școlile normale, motivația pentru implicarea în proiectele ERASMUS+, atitudine pozitivă, toleranță și egalitate.

Dificultățile de învățare (Learning difficulties)

Prof. Elena CALU

1. Conceptul de “dificultăți de învățare”

În literatura de specialitate, începând cu anii '60 au existat mai multe încercări de a defini *dificultățile de învățare*, unele definiții nerezând să acopere în totalitate diversitatea de manifestare a fenomenului. Dificultățile în învățarea școlară reprezintă manifestări ale dereglării procesului de învățare, ale căror cauze sunt de ordin personal, școlar, familial și social.

Dificultățile de învățare nu trebuie înțelese ca fiind o consecință directă a unor deficiențe mintale, senzoriale, emoționale, comportamentale sau a unor tulburări de atenție, a unor influențe sociale sau de mediu nefavorabile, chiar dacă și aceste condiții și influențe generează la rândul lor probleme de învățare. Prin urmare, este foarte important să aflăm dacă un elev are o anumită dificultate de învățare sau dacă dificultățile sunt asociate altor afecțiuni.

2. Factorii (etiologia), tipurile și modurile de manifestare ale dificultăților de învățare în învățarea școlară. Cauzele care determină apariția dificultăților de învățare la elevi pot fi grupate în patru mari grupe:

a) biologice și fiziologice:

- nașteri premature;
- nașteri cu travaliu prelungit;
- boli cronice sau contagioase care presupun o absență îndelungată de la școală;
- probleme hormonale și perturbarea proceselor biochimice la nivel neuronal;
- probleme metabolice și deficit de vitamine, calciu, magneziu, etc.;
- leziuni și disfuncții cerebrale minime;
- dismetrii funcționale în raport cu emisferile cerebrale specializate;
- tulburări funcționale ale sistemului limbic.

b) psihologice:

- nivelul intelectual situat în zona intelectului de limită;
- tulburări afective care induc elevului reacții de opoziție, de refuz, de izolare, ușoare dezechilibre emoționale;
- tulburări de limbaj și tulburări de schemă corporală, lateralitate, orientare, organizare și structurare spatio-temporală;
- probleme de percepție discrete și greu de sesizat;
- ritm lent și inegal al dezvoltării psihice;
- imaturitate psihică generală cu tendințe de infantilism prelungit;
- carențe motivaționale și prezența complexelor de inferioritate;
- timiditate excesivă, fobie școlară.

c) ambientale/de mediu

➤ **cauze care provin din mediul școlar:**

- organizarea deficitară a activităților de învățare și supradimensionarea conținuturilor;
- supraîncărcarea claselor și afectarea comunicării optime între elevi și profesori;
- schimbarea frecventă a unității școlare sau a profesorilor.

➤ **cauze care provin din mediul familial:**

- condiții materiale precare
- familii dezorganizate sau climat familial tensionat;
- exemple/modele negative din partea părinților/fraților mai mari;
- dezinteres din partea părinților pentru pregătirea școlară a copilului;
- suprasolicitarea copilului la treburile gospodărești.

d) necunoscute

3. Clasificarea dificultăților de învățare - în literatura de specialitate întâlnim o clasificare sintetică, care include: *dificultățile de învățare induse* (intrinseci și extrinseci) și *dificultățile de învățare propriu-zise*.

4. Simptomatologia și principalele manifestări exterioare ale dificultăților de învățare întâlnite la elevi.

În ciuda faptului că dificultățile de învățare sunt asociate cu școala, ele apar încă din copilăria timpurie și se manifestă pe parcursul întregii vieți.

În **simptomatologia** dificultăților de învățare vom întâlni: deficiența de atenție, deficiența de motricitate generală și fină, dificultăți în procesarea informațiilor de origine vizual-auditivă, carențe în dezvoltarea unor strategii proprii de învățare, deficiențe în înțelegerea și exprimarea vorbirii, în însușirea limbajului matematic și a noțiunilor spațiale și temporale specifice și tulburări de comportament.

5. Specificul intervenției specializate în dificultățile de învățare

În activitatea de corectare și recuperare a dificultăților de învățare se desfășoară o serie de activități precum: diferențiere prin individualizare și personalizare, instrucție și remediere, corectare, intervenție specifică sau specializată, intervenție individualizată sau personalizată.

6. Evaluarea complexă a elevilor cu CES

Evaluarea trebuie să fie complexă și să evite formalismul. Evaluarea complexă corelează numeroase date obținute prin anamneză, diagnostic medical, diagnostic psihopedagogic, cunoașterea factorilor de mediu și personali. Evaluarea elevilor cu dizabilități se realizează pe patru direcții importante: medicală, psihologică, educațională, socială.

7. Proiectarea intervenției de sprijin specializat în dificultățile de învățare. Planul de intervenție personalizat

Proiectarea intervenției de sprijin specializat în dificultățile de învățare este o acțiune ce se desfășoară la nivel individual și social, fiind planificată, structurată și organizată dinamic.

Intervenția face parte dintr-un **plan** întocmit pentru a răspunde problemelor speciale apărute la un moment dat în dezvoltarea copilului, ce se constituie într-un instrument de organizare, o schiță a activităților ce trebuie desfășurate în vederea rezolvării problemelor de învățare a elevului. Acest plan împletește elemente de psihologie, pedagogie și sociologie, urmărind eficiența acțiunilor îndreptate în remediere, compensare și corectare, identifică problemele, cauzele, orientează intervenția, concepe instrumentele specifice de predare, evaluare, corectare, recuperare, remediere.

Structura programului de intervenție personalizat nu este una standardizată, existând numeroase modele, însă elementele comune ale tuturor planurilor de intervenție personalizate sunt:

- stabilirea unor *obiective* pe termen scurt ;
- precizarea *duratei* în care ne propunem să atingem obiectivele ;
- stabilirea *metodelor* necesare pentru desfășurarea intervenției ;
- exemplificarea *mijloacelor* care vor fi folosite în activitate ;
- selectarea altor *factori* implicați în atingerea obiectivelor propuse (părinți, alți elevi, întreaga clasă) ;
- stabilirea mijloacelor de *evaluare* a rezultatelor.

8. Educația incluzivă. Modele și forme de integrare a copiilor cu CES în școala publică

Educația (învățământ) integrat (ă) - reprezintă o modalitate instituționalizată de școlarizare a copiilor cu dizabilități, în școli și clase obișnuite, sau în structuri școlare cât mai apropiate de cele obișnuite, și se desfășoară pe mai multe *dimensiuni*: legislativă și administrativă, legată preponderent de politicile educaționale, pedagogică și socială

Educația incluzivă presupune un proces permanent de îmbunătățire a instituției școlare, având ca scop exploatarea resurselor existente, mai ales a resurselor umane, pentru a susține participarea la procesul de învățământ a tuturor elevilor din cadrul unei comunități.

- Analiza posibilităților de aplicare a strategiilor de integrare școlară a copiilor cu CES a permis evidențierea **unor modele generale utilizate la nivel mondial**: *modelul cooperării școlii obișnuite cu școala specială, modelul bazat pe organizarea unei clase speciale în școala obișnuită, modelul itinerant, modelul comun, modelul în cascadă, modelul Kaufmann, modelul IGE, modelul analizei de sarcină și modelul temporal al lui Hundert.*

Instruirea diferențiată – semnifică personalizarea sau individualizarea demersului instructiv-educativ în raport cu setul de observații și examinarea cerințelor individuale (specifice fiecărui copil), constituind un mijloc de ameliorare a educației în general, prin reconsiderarea particularităților evoluției și dezvoltării fiecărui copil în parte. Instruirea diferențiată are în vedere următoarele elemente: structura învățământului, conținutul învățământului, organizarea colectivității școlare și a activității didactice, metodologia didactică și relația pedagogică dintre educator și educat.

9. Strategii pentru eficientizarea predării la clasele cu elevi cu dificultăți de învățare - cadrele didactice trebuie să cunoască și să utilizeze o gamă diversificată de strategii didactice care să sprijine rezolvarea dificultăților de învățare în clasă.

10. Recomandări și sugestii de ordin general pentru profesorii de la clasă și pentru părinți. Se recomandă atât profesorilor, cât și părinților:

- să identifice punctele forte și talentele elevului, să îl încurajeze, să și le dezvolte;
- antrenarea elevului în strategii care să ofere succesul unor activități la care acesta are probleme;
- sprijinirea permanentă a elevului către progres, realizare;
- acordarea ajutorului la efectuarea temelor/aplicațiilor;
- acordarea prin propriul comportament, a unui model, când elevul citește sau scrie;
- stabilirea unor scopuri precise, a unor așteptări realiste;
- colaborarea cu specialiștii;
- ascultarea elevului când dorește să vorbească;
- sprijinirea elevului în identificarea propriilor nevoi și argumentarea rezolvării acestora;
- aprecierea elevului pentru unicitatea sa, calitățile sale speciale și contribuțiile personale la activități

Fiecare copil este înțeles ca un participant activ la învățare și predare pentru că fiecare aduce cu sine în procesul complex al învățării și dezvoltării, o experiență, un stil de învățare, un model social, o interacțiune specifică, un ritm personal, un mod de abordare, un context cultural căruia îi aparține.

Cursul „Educația incluzivă: Abordarea diversității la clasă și părăsirea timpurie a școlii”

Prof. Gabriela Plăcintă, Prof. Mazga Doina

În perioada 23-27 august 2018, în Glyfada, Grecia, 5 cadre didactice de la Liceul Ștefan Procopiu au participat la cursul **“INCLUSIVE EDUCATION: Tackling with classroom diversity and early school leaving”** din cadrul proiectului **„O școală prietenoasă”** (Nr. de referință: 2017-1-RO01-KA101-035810), Programul ERASMUS+ KA1, Proiect de mobilități în domeniul educației școlare, finanțat de Comisia Europeană prin ANPCDEFP București. Furnizorul de formare a fost IDEC Lifelong Learning Centre <http://www.idec.gr/>, iar programul cursului se găsește accesând <http://www.trainingcentre.gr/training-courses/38-inclusive-education-tackling-with-classroom-diversity-and-early-school-leaving>.

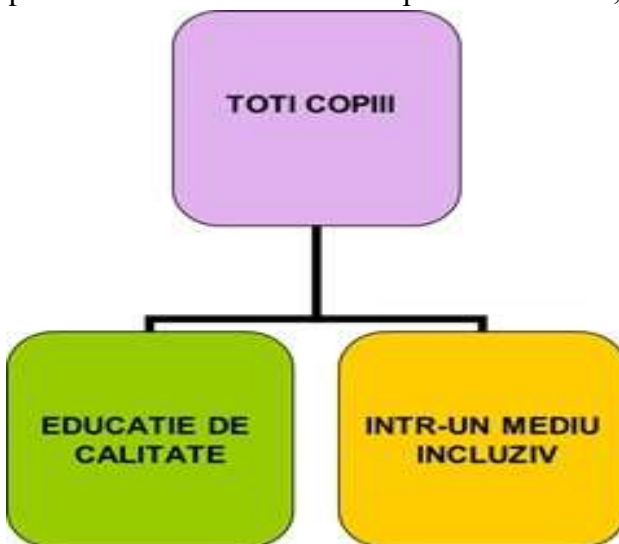
Prima zi a debutat cu prezentarea instituției care furnizează cursul, IDEC SA, programele și proiectele desfășurate, aspecte generale privind organizare cursului și activităților culturale, aspecte administrative legate de documente și respectarea termenilor contractuali. A urmat prezentarea cursanților din România (Pașcani, Iasi, Vaslui), Letonia, Portugalia și Spania printr-o reprezentare grafică „Flag presentation” care cuprindea numele, locația și școala de proveniența, specializarea, motto-ul, familie, hobbyuri și abilități.

Formatoarea cursului, Betty Aggeletaki, a prezentat programul cursului și a solicitat participanților să își exprime punctul de vedere privind așteptările care le au în urma participării la curs. Printr-o poveste de viață adevărată s-a făcut introducerea către ceea ce înseamnă educație incluzivă și nevoia integrării copiilor cu nevoi speciale în școlile publice de masă. Istoria și legislația privind Educația incluzivă, urmate de descrierea diferitelor tipuri de dizabilități, au dus la dezbateri, schimburi de opinii între participanții din diferite țări europene. Aspecte teoretice au fost urmate de exemple practice, jocuri, comparații între state privind legislația specifică, exerciții care definesc dizabilități de învățare (probleme de poziție, scriere, citire, vizuale, auditive, de numărare, deficit de atenție, Dyslexia, Asperger, ADHD), cât și modele de operare a Agenției Europene pentru educație incluzivă și nevoi speciale din țări ca: Grecia, Franța sau Germania. Ziua s-a încheiat cu prezentarea beneficiilor educației incluzive, dificultățile de învățare, așteptările profesorilor, teorii de învățare, evaluare și curriculum pentru elevii cu nevoi speciale.

Ziua a doua a fost dedicată învățării și aplicării Planului individual de intervenție (PIP/IEP): caracteristici, pașii în elaborarea acestuia, echipa care îl creează, ținte, sugestii, strategii. Au fost prezentate rolurile care le au profesorii clasei, dirigințele, părinții, întreaga echipă. S-a lucrat pe

grupe, s-au dezbătut doua studii de caz și s-a realizat planul de intervenție personalizat. S-a continuat cu prezentarea provocărilor pentru profesorii care lucrează cu copii cu nevoi speciale, cu elementele critice de învățare: metode, materiale instrucționale, mediu, conținut, colaborarea și evaluarea învățării, caracteristicile elevilor cu dificultăți de învățare, metode de învățare (strategii și tehnici), materiale de susținere.

MEDIUL INCLUZIV înseamnă acel mediu în care sunt bineveniți, protejați și educați TOȚI copiii, indiferent de gen, caracteristici fizice, intelectuale, economice, lingvistice sau alte caracteristici (UNESCO). Rezumând, incluziunea

în educație înseamnă respect pentru diversitate, beneficii pentru toți elevii, nu orientarea doar către cei excluși, și asigurarea accesului egal la educație sau stabilirea unor măsuri pentru anumiți copii fără ca aceștia să fie separați sau excluși.

Portofoliul primit de fiecare participant, noțiunile teoretice expuse, exercițiile practice, exemplele concrete și video, jocurile de rol, mimarea emoțiilor, schimbul de idei între participanți,

metode aplicate practic (tehnica tapping, Know-Wonder-Learn, think-pair-share, mind map) au completat tabloul zilei fănd-o interactivă și atractivă.

A treia zi a continuat cu fixarea strategiilor de învățare pentru diferite nevoi speciale, semne și caracteristici ale bolilor copiilor cu nevoi speciale, stiluri de învățare, nevoia creării unei atmosfere pozitive în clasă și tipuri de colaborare pentru realizarea învățării: One teach-one support, Parallel teaching,, Alternative teaching, Station Teaching, Team și co-teaching, avantajele și dezavantajele acestora. Apoi s-au aplicat teste despre îngrijorările profesorilor în diferite etape ale carierei lor.

Părăsirea timpurie a școlii- o problemă actuală în Uniunea Europeană, a fost introdusă prin prezentarea sistemelor de învățământ din fiecare țară de participanții la curs, definiția fenomenului și angajamentul Uniunii Europene cu privire la părăsirea timpurie a școlii, de ce produce costuri duble și are consecințe negative serioase. Cursanții au prezentat care sunt urmările individuale, cele privind societatea, factorii care influențează părăsirea școlii: familia, migrația, problemele social-economice, sistemul de învățământ și mediul școlar, repetenția, violența în școală etc. Strategiile privind abordarea părăsirii timpurie a școlii adoptate de Consiliul Uniunii Europene, 28 iulie 2011, se referă la măsuri de prevenție, intervenție și compensație și au fost prezentate pentru fiecare țară strategii implementate, proiecte, programe specifice, soluții.

Ziua a patra a început cu un chestionar privind implicarea și rolul școlii în identificarea și îmbunătățirea serviciilor școlii împotriva abandonului școlar. După parcurgerea aspectelor teoretice legate de părăsirea timpurie a școlii: definiție, importanță, cauze și factori determinanți, strategii și atitudini, s-a lucrat în 5 echipe pe tema „Probleme la școală”. Participanții au jucat roluri diferite și și-au argumentat pozițiile jucate de mamă, tată, director, profesor, președintele consiliului părinților, consilier pentru a aduce argumente și a explica strategii și programe de sprijin pentru a combate părăsirea timpurie a școlii și de creare a unei atmosfere armonioase, incluzive și pozitive în clasă. Un alt exercițiu a fost mimarea unor stări emoționale pentru a evidenția cum profesorii pot crește stima de sine a elevilor, cum îi pot sprijini să-și recunoască propriile atitudini și să reușească la clasă, dar și ulterior în comunitate. Participanții au lucrat și în perechi doi câte doi, în rol de elev și profesor, pentru a se crea un parteneriat și o apropiere a elevului de școală, punându-se accentul pe rolul profesorului de a identifica dificultățile elevilor, pe atitudinea profesorului care trebuie să fie una colaborativă, de încredere, democratică, etică, creativă și inovatoare.

În ultima zi s-a pus accentul pe îmbunătățirea stimei de sine la elevi, sprijinirea elevilor pentru rezistență și perseverență în atingerea obiectivelor, pentru disciplină, dezvoltare morală și motivație „Sky is the limit!”. Au fost dezbătute principiile Academiei Internaționale a Educației, s-a lucrat în grupe pentru a sublinia nevoia colaborării în echipă și în clasă, s-au punctat obstacolele în comunicare și strategii pentru colaborarea cu părinții în vederea unei educații incluzive, însemnând faptul că TOȚI COPIII au acces la educație de calitate într-un mediu incluziv.

La finalul activităților și a cursului a avut loc feedback-ul și aplicarea unui chestionar de evaluare finală, apoi înmânarea certificatelor într-o atmosferă festivă cu prezentări ale țărilor participante și a conducerii instituției IDEC din Atena. Concluzia constă în parcurgerea unui curs unde a învățat și comunica cu oameni pozitivi și deschisi și de a împărtăși cunoștințe și experiențe a creat o săptămână minunată în Glyfada, Atena.

Cunoștințele învățate și aplicate, schimbul de bune practici, activitatea deosebită a mentorului, buna organizarea a cursului, alături de vizita culturală la Acropole asigură furnizorului de formare, IDEC Lifelong Learning Center din Atena, un profesionalism de înaltă calitate. Astfel sunt îndeplinite obiectivele propuse pentru cursanți și are loc o învățare eficientă pentru cei 20 de participanți din patru țări europene, din care cinci profesori de la Liceul „Stefan Procopiu” Vaslui. Beneficiarii cursului „Educația incluzivă: Abordarea diversității la clasă și părăsirea timpurie a școlii” din Glyfada, Atena, 23-27 iulie 2018 au fost profesorii Mazga Doina, Plăcintă Gabriela, Palade Elena, Liteanu Mihaela și Donosă Ciprian.

Părăsire timpurie a școlii - aplicații

În perioada de valorizare a experienței dobândite în urma participării la cursul „Educația incluzivă: Abordarea diversității la clasă și părăsirea timpurie a școlii” am realizat la clasa a IX F, în calitate de dirigintă, un joc de rol cu tema „Probleme la școală” în care elevii au comunicat în grupe de câte 5 elevi și au jucat roluri de diriginte, părinte, președintele Consiliului părinților, director și consilier școlar în vederea soluționării cazului unei eleve, Ioana, cu risc de abandon școlar din clasă. Fiecare și-a pregătit profilul: temperament, studii, experiență profesională, hobby-uri, familie și și-au prezentat poziția cu privire la Ioana, au expus cauzele părăsirii școlii, au prezentat argumente și au căutat soluții și măsuri de sprijin. Fiecare grupă a identificat câte o cauză diferită a abandonului școlar, astfel: probleme financiare și familie dezorganizată, elevă de etnie romă care se simte discriminată, sarcină nedorită și respingerea de către familie, copil a cărui părinți sunt plecați în

străinătate, elevă timidă și afectată de fenomenul bullying, elevă cu abateri disciplinare și implicată în activități la limita legii consumând alcool excesiv.

Elevii din cele 6 echipe și-au jucat rolurile pe rând și au reușit să colaboreze astfel încât eleva aflată în risc de abandon școlar să reușească să continue școala. Sentimentele și emoțiile transmise de elevi în rolul jucat au demonstrat că le pasă, iar adulții/comunitatea, cei care pot lua atitudine pot face demersuri atât prin valorificarea resurselor existente la nivelul școlii, cât și prin dezvoltarea unor rețele de comunicare și colaborare la nivel comunitar: monitorizarea absențelor demersuri de contactare a familiei, telefonic sau prin adrese de înștiințare a părinților, întâlniri cu părinții, vizite la domiciliul copilului, consilierea copilului și a familiei, discuții cu reprezentanții legali și cu asistentul social de la primărie, strategii de abordare diferențiat în procesul de predare-învățare, stimularea motivației și interesului pentru învățare, implicarea elevilor în activități extracuriculare, intervenție specializată prin mediatori școlari, profesori consilieri școlari, acordarea de sprijin financiar prin burse de studii și tabere gratuite.

Acestea sunt doar câteva din ideile elevilor, alături de crearea unei atmosfere armonioase și atractive în sala de clasă și la școala. Prin vot liber a fost desemnată echipa câștigătoare!

ABSENTEISMUL ȘCOLAR

Prof. Mihaela LITEANU

Absenteismul școlar poate fi definit ca o problemă socială explicată drept o caracteristică socio-culturală a mediului de proveniență a elevului. Este prezent mai frecvent în mediul rural decât urban, în cadrul familiilor sărace. Absenteismul mai poate fi înțeles și ca un tip de conduită evazionistă stabilă, ce reflectă o atitudine lipsită de respect, interes, motivație și încredere în educația școlară. Absenteismul este identificat drept unul dintre semnalele timpurii de avertizare pentru elevii care mai târziu vor înregistra eșec educațional ca urmare a exmatriculărilor, eliminării, abandonului școlar, ori chiar a implicării în activități de natură infracțională. Demersul didactic nu are succes decât dacă toți factorii se implică în mod egal și constant în educația copilului, a fost demonstrată. Elevii știu ce vor în cadrul școlii, ce metode îi atrage în demersul didactic, profesorii știu ce metode le plac elevilor și le aplică la clasă, elevii conștientizează ce probleme au în familie și faptul că sunt grave, îi afectează la școală. În același timp, implicarea școlii în combaterea absenteismului nu este suficientă, aceasta trebuind să fie sprijinită în demersul de combatere a absenteismului și de alți parteneri din interiorul și din afara școlii (psihologul școlar, serviciile de asistență socială, poliția de proximitate) în strânsă cooperare cu părinții, ori tutorii legali ai copiilor respectivi.

Combaterea absenteismului este mult mai dificilă deoarece profesorii se confruntă cu diverse motive care duc la absențele motivate/nemotivate, uneori chiar absențe care sunt cu acordul părinților (de la plecarea în vacanță cu o săptămână-două înainte de încheierea anului școlar, la absențele pentru că părinții doresc ajutorul copiilor în casă (frați mai mici, curățenie, ori chiar muncă la țară), ori fără știința părinților dar care, atunci când află de ele, încearcă să le acopere și să le scuze (sub o formă sau alta). De aceea, în privința acestui subiect, școala trebuie să dispună de strategii, planuri de acțiune și tactici prin care:

(a) să se asigure de cooperarea părinților;

(b) să se acopere de cooperarea partenerilor interni și externi (profesori voluntari care să se ocupe de elevii care au o tendință vizibilă de a absentă ("chiulul tradițional"), psihologul școlar, asistența socială, chiar de cooperarea organizațiilor patronale și sindicale, a societăților publice și private care, în mesajele transmise către angajați ar putea include un mesaj în care să-i îndemne să-și trimită copilul la școală și să fie atent la prezența acestuia la școală etc.)

Încurajarea atitudinii active, consistente de prezență și atașament față de valorile școlii ale elevilor încă din prima zi de școală. Sprijinirea elevilor în dobândirea unor comportamente adecvate reprezintă suportul pentru dezvoltarea umană potrivit valorilor sociale și morale considerate adecvate în societate (de exemplu, prezența activă la școală, implicarea în viața și activitățile curente, inițiativă în promovarea valorilor sociale și morale adecvate vârstei și mediului educațional în care se află, atitudine activă față de învățare și auto-educație, promovarea exemplului propriu asupra colegilor, atitudine constructivă față de viața activă și muncă). Consolidarea prezenței active la ore și la activitățile extracurriculare a elevilor împreună cu părinții, dar și a altor reprezentanți din partea sistemelor-suport aflate la dispoziția școlii și atragerea susținerii societății civile, în general.

Există activități specifice ce reclamă o implicare susținută și constantă din partea profesorilor școlii, care trebuie să se informeze și să cunoască pe cât posibil mai bine principalele cauze de natură obiectivă și subiectivă ce pot duce la absenteism, dar și să manifeste o cât mai mare deschidere față de elevi și părinții acestora și spirit de inițiativă în atragerea sprijinului din partea serviciilor de asistență socială, a ONG, a societății civile, pe scurt, a tuturor celor care pot contribui la construirea unei atitudini pozitive de participare și implicare în viața școlii, dar și la succesul în scăderea ratei absenteismului. Activitățile se desfășoară pe următoarele coordonate principale: convenții/acorduri (încheiate cu părinții, sistemele-suport, actori interesați atrași din societatea civilă) comunicare (cu

elevii, părinții, alți actori interesați atrași, chiar media); cooperare (cu elevii, părinții, alți parteneri etc.); tactici de creștere a interesului și participării la activitățile curriculare și extracurriculare ale școlii pentru elevi și, ori de câte ori este posibil, a părinților acestora); sisteme de recompensare/sanctiune pentru elevi. Deși unii părinți consideră important să se intereseze de propriul copil la școală, cunosc profesorii și prietenii copilului lor, există un procent destul de numeros de părinți care se confruntă cu probleme financiare și dezechilibru familial, fapt ce se repercutează asupra performanțelor elevilor/copiilor lor.

Profesorii școlii vor avea în vedere construirea unei imagini clare asupra absenteismului, procesul fiind inițiat prin identificarea cauzelor și factorilor ce contribuie la apariția absenteismului și căutând formularea unor răspunsuri cât mai potrivite la întrebarea "Ce poate face școala în acest sens?" Pentru aceasta, profesorii vor avea în vedere în permanență de un "tablou" al factorilor subiectivi și obiectivi, individuali și sociali (colectivi).

Măsuri practice pentru prevenirea absenteismului și creșterea ratei de prezență la școală:

- + Se va conveni asupra unui sistem de verificare inopinată bine stabilit și comunicat la nivelul școlii, iar acolo unde este posibil se va recurge la înregistrarea electronică a absențelor.
- + Asigurați-vă că și în cazul în care elevii trebuie să schimbe clasa între ore, catalogul rămâne accesibil pentru profesorii clasei respective.
- + Formați legături bune de cooperare cu comunitatea, în special cu patronii de magazine, patiserii, baruri etc. din zonă.
- + Acordați chiar dumneavoastră, ocazional, unui elev un "permis de liberă trecere" ca recompensă.
- + Lansați un concurs pe tema recordului de prezență la ore la nivelul școlii, ori a claselor din același an școlar. Asigurați-vă că toți elevii pot participa la acest gen de concurs și că pot primi un certificat de recunoaștere a meritelor.
- + Creați un "Club select al celor 100% prezenți" în care elevii pot beneficia de "servicii speciale"(de exemplu, ei pot fi membrii unui consiliu consultativ al școlii, format din profesori, părinți, membrii ai comunității și pot face sugestii pentru îmbunătățirea confortului în școală, oferindu-și opinia asupra posibilităților, factori care încurajează/descurajează prezența la școală etc.).

Un astfel de club poate fi un vârf de lance și sprijin și pentru elevii care au probleme medicale cronice, ori se recuperează de pe urma unui accident și sunt încurajați să vină la școală după o perioadă minimă de absență pe motive medicale.

Prof. Nicoleta AMANCEI

Acest curs a fost organizat de
Europass Centro Studi Europeo
(<https://www.teacheracademy.eu/en/>)

Teacher trainer Marta Mandolini
Locul de desfășurare a cursului: Barcino School

**euro
pass** teacher
academy

www.barcinoschool.com

✚ La acest curs au participat din România, Bulgaria și la Liceul "Ștefan Procopiu" participat 6 cadre didactice: Amancei, Cristi Ciulei, Mihaela Irina, Isabela Vlad.

10 profesori
Portugalia. De
Vaslui au
Nicoleta
Crăița Ganea,
Mititelu, Ina

Participarea la curs a avut drept scop formarea unor noi competențe și abilități, precum și înțelegerea dinamicii grupurilor de elevi. Competențele achiziționate în cadrul cursului au făcut referire la diferitele tipuri de conflict, inteligența emoțională, și activitățile de prevenire a fenomenului de bullying. Întâlnirea a debutat cu prezentarea aspectelor organizatorice ale cursului, prezentarea activității, a proiectelor derulate de formatoare, în cadrul instituției de formare Europass, în cadrul Scolii Barcino din Barcelona, Spania.

Prima zi a cursului a început cu prezentarea formatoarei Marta Mandolini, a programului și a aspectelor generale de derulare a cursului. A urmat prezentarea tuturor participanților, unde s-a evidențiat și motivația alegerii cursului de formare. Fiecare participant fiind interesat în dezvoltarea cunoștințelor și îmbunătățirea abilităților despre conflict, inteligența emoțională și prevenirea bullying-ului în școli. Apoi s-a făcut prezentarea școlilor de la care vin profesorii participanți evidențiindu-se activitățile deosebite ce se derulează în fiecare școală. Partea a doua a activității primei zile a

continuat cu realizarea personală a unei analize SWOT cu privire la statutul individual al fiecărui cadru didactic în unitatea școlară din care provine.

A doua zi de studiu printr-o activitate de brainstorming, am reușit să definim conflictul și să identificăm toate părțile sale și modul de influență asupra elevilor. Identificarea părților pozitive ale unui conflict am realizat-o prin exemple concrete și activități interactive de grup. Cunoștințele teoretice prezentate precum și activitățile practice realizate pe echipe m-au ajutat să transform diferitele forme ale unui conflict în părți pozitive. Momentul Promoting a positive school environment a fost realizat prin exemple pozitive de bune practici ale colegilor din diferitele țări europene. Modul în care am împărtășit experiențele din școlile noastre, ideile îndrăznețe, inovative, exemplele de bună practică, a fost un bun prilej pentru cunoașterea oportunităților elevilor și dezvoltarea lor personală precum și de rezolvare a conflictelor.

Ziua de miercuri a fost dedicată noțiunilor despre managementul conflictului și inteligenței emoționale. Astfel pentru managementul conflictului am discutat despre percepții, moduri de comunicare, context, stereotipuri, empatie, prejudecăți în activitatea didactică. Informațiile despre subiect au fost elemente de noutate pentru echipa din România. Am definit conceptual de inteligența emoțională, modul de influență din diverse perspective precum: cunoașterea de sine, limitele, nevoile, managementul situațiilor proprii, balanța emoțională, adaptabilitate, viziunea pozitivă. Conceptele de "peer mediator" și "angel for a day" au fost apreciate și de dorit a fi cât mai curând implementate în cadrul școlii. Am realizat o activitate practică unde fiecare trebuia să prezinte transformarea într-o modalitate cât mai pozitivă a unui conflict în care am fost implicați în activitatea didactică.

Joi a fost ziua în care am discutat despre universul emoțional, unde prin diverse forme de prezentare am delimitat conceptual componentele emoțiilor exprimate prin componente cognitive, componente psihologice, componente comportamentale. Partea aplicativă practică a fost realizată prin jocuri de rol în care ne-am exprimat nonverbal emoțiile și sentimentele. Un alt exercițiu aplicativ l-am realizat de asemenea pe echipe din diferite țări unde a trebuit să transformăm un episod de gândire negativă într-o variantă pozitivă prin utilizarea conceptului "mind fullness". Toate activitățile interactive aveau menirea de a descoperi cât mai multe elemente despre modul cum putem interveni și rezolva probleme în grupurile de elevi.

Ziua de vineri a început cu un exercițiu de energizare a echipei și a continuat cu elemente despre modul în care putem preveni și identifica bullying-ul în colectivele de elevi. Definirea termenului, exerciții prin care putem identifica soluții de rezolvare precum intervenția imediată, separarea protagonistilor, discuții cu psihologul și asigurarea unui support medical.

Prevenția se poate realiza prin educație personalizată, implicare a personalului școlar didactic și auxiliar, implicarea părinților, comunității și forurilor decizionale. Un alt subiect a vizat "life skills" unde am discutat și exemplificat concepte precum gândirea critică, gândirea creativă, luarea deciziilor, rezolvarea problemelor, comunicarea eficientă precum și importanța relațiilor interpersonale. Partea practică a avut drept subiect realizarea unui proiect în echipă, prin care să creăm un cadru cât mai sigur pentru elevii noștri. L-am denumit „Siguranța la școală,, și am creat activități pentru reducerea numărului de conflicte din școală.

Sâmbătă a fost ziua în care am realizat o recapitulare a tuturor noțiunilor învățate și o retrospectivă a activităților practice realizate împreună. Feed-back-ul primit de fiecare participant a consemnat că obiectivele proiectului "O școală prietenoasă" au fost atinse prin participarea profesorilor de la Liceul „Stefan Procopiu” Vaslui. Am primit certificatele de participare și ne-am împărtășit emoțiile despărțirii de colegii din Portugalia, Bulgaria și de entuziasta noastră formatoare, Marta.

Managementul conflictelor în cadrul grupurilor de elevi

Prof. Isabela Luminița MITITELU

Gestionarea conflictelor: aspecte teoretice

Una din temele dezbătute la cursul de formare "Conflict Management, Emotional Intelligence and Bullying Prevention" organizat de Europass în cadrul proiectului de mobilități Erasmus+ pentru educație școlară "O școală prietenoasă" a fost managementul conflictelor.

Parcursul teoretic legat de conflict și, în mod deosebit, de gestionarea lui vizează anumite aspecte cum ar fi: definirea conceptului, identificarea surselor de generare ale conflictului, evidențierea aspectelor pozitive ale unui conflict și modalitățile în care un conflict poate fi anihilat sau transformat într-o conjunctură pozitivă.

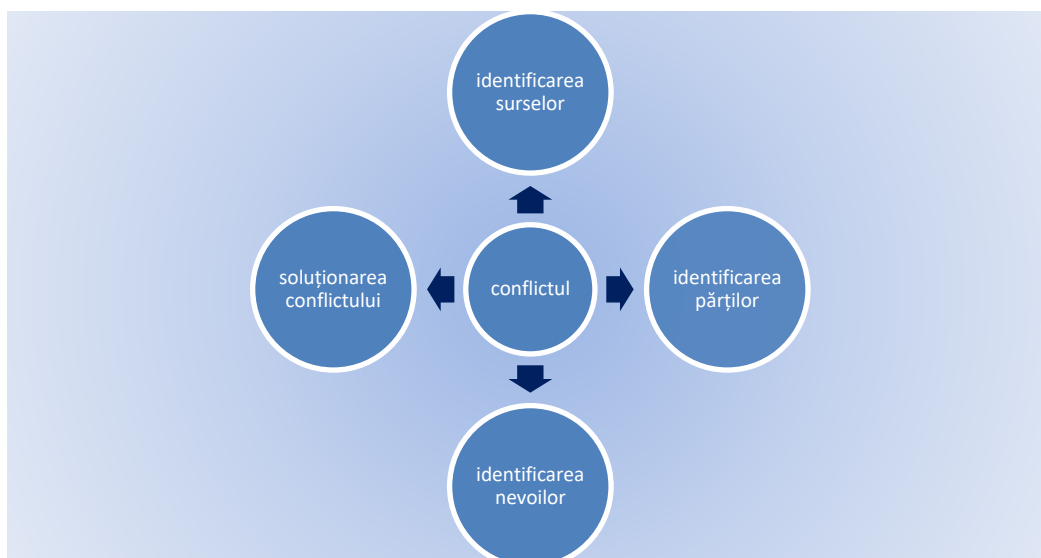
Conflictul reprezintă o stare de tensiune care apare atunci când două părți (persoane, grupuri) interacționează pentru a îndeplini o anumită sarcină, a lua o decizie sau de a rezolva o problemă apărută.

Conflictul este un fenomen psihosocial care implică activ trei componente:

- cognitivă: gândirea, percepția asupra situației apărute
- afectivă: emoțiile, sentimentele
- comportamentală: comunicarea, acțiunea.

Cele mai frecvente situații conflictuale apărute într-o instituție școlară sunt conflictele de tip *elev-elev*. Sursele conflictelor pot fi diverse pentru că pot proveni de la incompatibilități sociale dintre elevi, medii diferite de proveniență a acestora, nevoi și interese diferite, lipsa unei bune comunicări, stima de sine (sau prea scăzută sau prea mare), valorile pe care le are fiecare elev în parte, comportamente neadecvate cultivate și promovate de elevi.

Având în vedere caracterul în formare al elevilor dar și cele trei aspecte pe care le atinge o situație conflictuală, gestionarea conflictelor apărute devine o problemă delicată. Însă, cred că ceea ce ar fi cu adevărat incorect ar fi evitarea constantă a conflictelor sau, mai rău nerecunoașterea începerii unui conflict. Schematic, rezolvarea unui conflict ar putea fi etapizat astfel:

Gestionarea conflictelor: aspecte practice

Un aspect practic în rezolvarea unui conflict ar fi constituirea la nivelul școlii a unei echipe de peer-mediator, adică a unei echipe formată din elevi care au un statut moral bun, în care ceilalți elevi au încredere și care ar putea să rezolve o situație conflictuală "de la egal la egal" până la escaladarea incorectă a conflictului sau până la ajungerea situației conflictuale la profesorul diriginte, director, părinți. Elevii din această echipă ar trebui să fie neutri față de conflictul apărut, să intermedieze o întâlnire între părțile intrate în conflict, să înțeleagă corect cauzele care au contribuit la generarea acestuia și să emită soluții de împăcare a părților, de rezolvare a conflictului.

Fiecare mediere s-ar putea realiza în 6 etape: persoanele care mediază să fie de acord cu acest lucru, peer - mediator-ul să colecteze corect informațiile care au condus la generarea conflictului, să se focalizeze asupra problemei, să creeze soluții de tip câștig-câștig, să evalueze toate opțiunile posibile, să se întâlnească într-un spațiu special amenajat cu părțile intrate în conflict și să semneze împreună cu acestea un acord (proces verbal) care să convină ambelor părți prin care sunt stipulate condițiile de împăcare a părților.. Un asemenea stil de abordare a conflictului de la egal la egal, prin intermediul colegilor lor ar putea conduce la un bun model de educație, care implică activ elevii în toate problemele școlii și care ar putea scoate în evidență soluții de rezolvare mult mai corecte și realizabile.

În loc de concluzii

Dacă avem în vedere că tot progresul s-a realizat pe baza orgoliilor putem trage o concluzie: conflictele într-un grup sunt inevitabile însă, gestionarea lor ar putea transforma un conflict într-o problemă cu efecte pozitive. O gestionare corectă a unui conflict ar putea scoate la suprafață idei noi, ar putea stimula creativitatea elevilor și ar putea contribui la coeziunea unui grup.

Bullyingul și efectele sale

Cristi CIULEI

Motto: Fiecare elev are dreptul de a se simți în siguranță, respectat și acceptat.

Bullying-ul este definit ca fiind un comportament ostil, de excludere și de luare în derâdere a cuiva, de umilire. Atunci când un copil este etichetat, tachinat, batjocorit în cercul său de cunoștințe sau de către colegi, fără ca acesta să aibă posibilitatea să se apere sau să poată răspunde pe măsură.

Acest efect de bullying are nevoie de cel puțin o victimă și cel puțin un agresor, aceste tachinări ajung de cele mai multe ori să se transforme în îmbrânceli sau chiar, în unele cazuri, în atacuri fizice.

Bullying-ul face referire la acele situații în care cineva este încolțit și devine ținta răutăților de tipul:

- este supus *tachinărilor și batjocorit*;
 - se fac *glume proaste* pe seama sa și se răspândesc *comentarii jignitoare*;
 - este *poreclit, etichetat și denigrat*;
 - sunt împrăștiate *bârfe și zvonuri* despre el/ea;
 - este *izolat* sau *exclus* dintr-un grup/ cerc / activitate;
 - este *intimidat* sau *amenințat*;
 - este tratat ca un *obiect* și nu ca o persoană (chiar în prezența sa);
- se vorbește despre el/ea ca și cum nu ar fi de față;
 - este *lovit, îmbrâncit, împins, înghiontit, bătut*;
 - îi sunt *distruse sau confiscate lucrurile personale*;
 - este *hărțuit* prin intermediul rețelelor de socializare, al *internetului* – trimițându-se mesaje amenințătoare sau false, imagini ofensatoare (cyber-bullying);
 - este atacat prin intermediul telefonului cu *mesaje sau apeluri răutăcioase*.

Bullying-ul este *atitudinea ostilă, violentă emoțională și/ sau fizică ce se caracterizează prin trei elemente definitorii:*

- caracterul intenționat, deliberat (un bully (en) = bătaș sau mai mulți atacă, intimidează, agresează în mod voit, sub o formă sau alta, o altă persoană, numită victimă);
- caracterul repetitiv – în situațiile de bullying agresiunea nu este una izolată, ci, în mod sistematic persoanei i se fac răutăți;
- implica un dezechilibru de putere – victima nu se poate apăra, fie pentru că este singură și împotriva sa sunt coalizate mai multe persoane, fie pentru că agresorul are un ascendent de vârstă sau de un alt tip.

Bullying-ul este o problemă foarte serioasă și nu trebuie nicio clipă să ne gândim că pur și simplu face parte din viața noastră și să ne resemnăm cu acest lucru. Este distructiv și complet greșit și inacceptabil!

Victima bullying-ului se simte: confuză, temătoare, bolnavă, tristă, nefericită, nu mai știe în cine să aibă încredere, ajunge să se auto-izoleze și chiar să își dorească să părăsească definitiv școala.

În funcție de cât de puternic este bullying-ul, efectele pot fi unele dintre cele mai distrugătoare pentru o ființă umană:

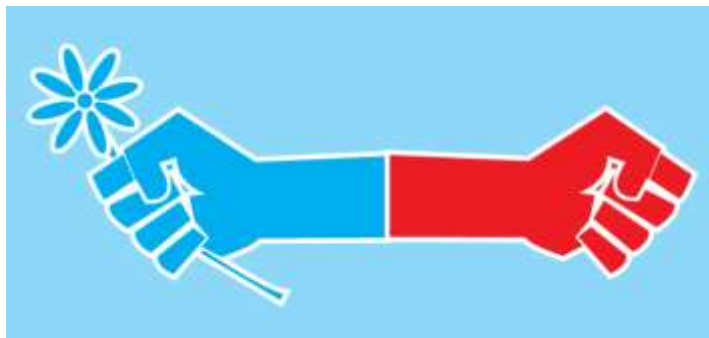
- își dorește să renunțe la școală pentru că nu mai suporta să ajungă în situații în care să i se facă rău (**abandonul școlar**),

- în urma conflictelor cu agresorii poate suferi urmări fizice grave astfel încât să necesite spitalizare (**vătămarea fizică**),
- își poate dori să se sinucidă sau să ia viața celui care i-a făcut rău (**suicid sau omucidere**),
- poate experimenta o teamă foarte puternică, extrem de intensă și coșmaruri repetate, devine amorțită emoțional, nu poate dormi, nu se poate concentra (**trauma psihică**).

Fiecare dintre noi, fie ca suntem elev-coleg, părinte al unui copil-elev, profesor, adult care are în prejama sa elevi sau oricare alt rol posibil, să încercăm să nu evităm să ne implicăm în aceste cazuri și să facem ce putem mai bine din rolul nostru astfel încât să preîntâmpinăm propagarea bullying-ului sau să contribuim la a soluționa cazurile de bullying existente.

O persoană hărțuită, singură, nu poate opri un bully. Dar ajutată, acest lucru va deveni posibil.

De aceea, am decis sa realizam o lecție la dirigenție avand ca temă bullyingul.

Utilizarea unui filmuleț didactic pentru a ilustra fenomenul de bullying (cyberbulling)

Elevii vizualizează filmulețul, îl analizează, identifică agresorul/agresorii și victima, discută cu dirigintele și între ei despre comportamentele lor, despre cauzele acestor comportamente, despre sentimentele celor implicați și își exprimă opiniile (pro sau contra), oferind argumente în acest sens.

Dirigintele moderează discuția și orientează elevii prin întrebări spre materializarea discuțiilor în judecăți de valoare precum și atingerea obiectivelor.

Profesorul organizează elevii în grupuri și cere fiecărui grup să adapteze și să reinterpreteze, în versiune proprie, situația descrisă în filmuleț, ei trebuind să ia în considerare ce au învățat despre fenomenul de bullying și să-și imagineze că victimele aparțin colectivului de elevi ai clasei sau grupului de prieteni. Elevii vor face schimb de roluri (agresorul va deveni victimă și invers) și vor împărtăși colegilor propriile sentimente față de fiecare situație, evidențiind de ce fenomenul de bullying este greșit sau trebuie oprit.

Se descriu posibilele cauze ale bullying-ului, se dau exemple de bullying, se explică sentimentele persoanelor implicate în fenomenul de bullying, toleranța, empatia, etc... care sunt aplicate într-un tablou dinamic pe un flip-chart sau pe tabla din clasă.

BULLYINGUL - de la teorie la practică

Prof. Crăița Ganea

Dacă familia, ca factor fundamental al deprinderii de la cele mai mici vârste a unui comportament adecvat, nonviolent și civilizată de către copii, își declină această responsabilitate, refuzând să se implice activ în educația lor, atunci școlii îi revine dificila misiune de a corecta ceea ce li s-a inoculat greșit multor elevi: lipsa de respect, desconsiderarea nevoilor și drepturilor celorlalți, indolența, violența verbală și chiar fizică pentru rezolvarea oricărui tip de conflict, gradul scăzut de empatie, lipsa dorinței de autoperfecționare.

Ca educatori, ca persoane însărcinate să modeleze caractere, temperamente, să corecteze atitudini și comportamente greșite, să influențeze pozitiv dezvoltarea personală a fiecărui elev avem datoria de a ne îmbunătăți zi de zi metodele la care apelăm pentru a instrui tinerii, pentru a-i ajuta să înțeleagă problemele cu care se confruntă și pentru a găsi împreună soluții care să le permită să trăiască în armonie și să înregistreze progrese pe toate panurile.

Cursul intitulat “**Conflict Management, Emotional Intelligence and Bullying Prevention**” care a avut loc la Barcelona în perioada 30 iulie-4 august 2018 din cadrul Proiectului European “**O Școală Prietenoasă**” a constituit o remarcabilă oportunitate de a înțelege holistic fenomenul bullyingului în școlile din Europa, dar și de a împărtăși tactici de contracarare și prevenire a acestui fenomen. Grație unui trainer cu o charismă extraordinară, Marta Mandolini, de la *Europass Teacher Academy*, toți cei 10 profesori participanți la acest flux, din România, Bulgaria și Portugalia au avut ocazia să descopere noi tehnici de abordare a unei probleme comportamentale ce afectează din ce în ce mai mulți elevi și care tinde să capete proporții, fiind greu controlabilă. Într-o atmosferă lucrativă, în care s-a valorificat la maximum experiența profesională a fiecăruia, profesorii au analizat din toate perspectivele bullyingul, de la context social la cauze de natură psihologică, de la forme de manifestare la metode eficiente de evitare a conflictelor din mediul școlar, precum realizarea unui **Conflict Corner** într-un mic spațiu din fiecare școală, unde atât elevii care obișnuiesc să agreseze verbal pe toți cei cu care intră în conflict, cât și victimele bullyingului se pot detensiona, cu sprijinul unor mediatori, special instruiți din rândul elevilor – **Peer Mediator**. S-a constatat că această metodă are un real succes, mediatorii de aceeași vârstă având și credibilitate și autoritate în rândul colegilor, evident dacă sunt bine aleși, dovedind aptitudini de consiliere psihologică. Un alt exemplu de bune practici a fost implementarea conceptului **Angel for a day**, prin care să se încurajeze comportamentul protector, implicarea activă a elevilor în stabilirea unor relații benefice și armonioase.

Prin analiza a două teorii ce se circumscriu domeniului în discuție – Bronfenbrenner’ Ecological System Theory și Pema Model of Well-Being am identificat mai multe tipuri de comportamente și de atitudini față de ceilalți, în funcție de care trebuie adaptată intervenția profesorului în cazul conflictelor dintre elevi. Foarte importantă în rezolvarea oricăror diferende este inteligența emoțională, ce implică o bună cunoaștere de sine, managementul situațiilor proprii, balanța emoțională, adaptabilitatea, viziunea pozitivă, identificarea limitelor și nevoilor personale.

Gândirea critică, gândirea creativă, comunicarea eficientă sunt alte atuuri care vin în sprijinul educatorilor ce trebuie să găsească soluții rapide și cu acțiune pe termen lung în evitarea conflictelor școlare. Prin jocuri de rol, participanții la curs au avut sarcina de a transforma diverse episoade de gândire negativă în altele de gândire pozitivă.

Finalitatea practică a cursului a vizat realizarea unui proiect intitulat **Safe at School** prin care fiecare grup de reprezentanți ai unei țări să compună un set de reguli, de proceduri, de metode eficiente care să fie aplicate pentru rezolvarea oricărui tip de conflict ce apare în școala lor.

Experiența obținută în urma acestui curs ne-a re poziționat pe toți în fața acestui fenomen – bullyingul – făcându-ne să renunțăm la prejudecăți, la tratarea cu superficialitate a unor probleme de comportament și atitudine specifice elevilor, care trebuie înțelese și rezolvate cu delicatețe și cu discreție astfel încât să nu lezeze demnitatea și respectul de sine a nimănui.

Perspectivă didactică asupra legăturii dintre inteligența emoțională și gestionarea conflictelor¹

Prof. Mihaela IRINA

Prevenirea și rezolvarea conflictelor interpersonale este o preocupare constantă în școala românească de astăzi. În lipsa unei intervenții la nivelul curriculei prin includerea în trunchiul comun a unor lecții de dezvoltare personală prin care să se realizeze o cunoaștere a dinamicii propriilor emoții, fundamentul dezvoltării personalității umane și al progresului școlar, implicarea inteligenței emoționale în rezolvarea conflictelor rămâne o chestiune abordată diferențiat, în funcție de competențele agenților de mediere care sunt, cel mai adesea, învățătorii, profesorii de diferite discipline, de la cele tehnice până la cele umaniste și diriginții.

Una dintre cele mai eficiente soluții în prevenirea și rezolvarea conflictelor în colectivul de elevi este „alfabetizarea emoțională”². Din punct de vedere al înțelegerii și definirii propriilor emoții, capacitatea de a interveni a actorilor implicați în actul educațional în școala românească este limitată. Programele special întocmite în acest sens sunt puține, nu sunt aplicate unitar sau în mod constant în toate ciclurile de școlarizare, iar de la ciclul primar până la cel liceal acest aspect cade exclusiv în sarcina cadrului didactic (învățător, diriginte, profesor), care nu este antrenat prin programe speciale să facă acest lucru, prin urmare o poate face ca urmare a unei alegeri personale, în funcție de nivelul său de înțelegere și de instruirea care îi permite și selecția instrumentelor de intervenție, sau nu o face. Nu toate cadrele didactice sunt interesate de crearea abilităților emoționale care presupun să știi ceea ce simți sau cum să-ți stăpânești impulsurile ori supărarea, factori esențiali în prevenirea și în calmarea furiei generatoare de situații conflictuale. Cu atât mai puțin elevii sunt inițiați de școală în recunoașterea unui spectru mai larg de sentimente și în capacitarea de a le da un nume acestora sau de a le trata cu empatie atunci când le înregistrează la alții. Exerciții simple de recunoaștere a emoțiilor fundamentale prin jocuri de rol care să antreneze capacitatea de a empatiza pot fi făcute exclusiv în cadrul orelor de dirigenție în ciclul gimnazial sau în ciclul liceal, în cadrul componentei educative care vizează comunicarea și abilitățile sociale. În lipsa acestor intervenții în școală sau în familie, colectivele de elevi sunt adeseori victimele unui fel de analfabetism emoțional generator de conflicte. Printre consecințele ”alfabetizării emoționale”, pe lângă conștientizarea de sine, empatie și autocontrol, un rol deosebit îl are felul în care sunt abordate relațiile interpersonale, mai precis creșterea capacității de rezolvare a conflictelor și a neînțelegerilor prin negocieri (cf. Daniel Goleman).

Abordarea școlii ca ”agent social” (Goleman, p. 335) prin atenția acordată relațiilor dintre elevi și mai ales prevenției și rezolvării conflictelor prin ”predarea” la clasă a emoțiilor în vederea definirii și înțelegerii acestora ar duce nu numai la transformarea unor crize personale în ”lecții de competență emoțională” (*Ibidem*), ci și la crearea unui mediu de învățare care să stimuleze performanța, dar mai ales la reducerea fenomenului de bullying, îngrijorător astăzi și dificil de gestionat și controlat din cauza proliferării pe rețelele sociale.

O soluție viabilă în gestionarea conflictelor în cadrul colectivului de elevi este echipa de *peer mediation*. Conceptul de mediator elev își are rădăcinile în Programul de Rezolvare Creativă a

¹*Conflict Management, Emotional Intelligence and Bullying Prevention* este titlul cursului de formare desfășurat în cadrul fluxului derulat de Programul Erasmus+ KA1 ”O școală prietenoasă”, Nr. de referință 2017-1-RO 01-KA101-035810 care a avut ca tematică centrală legătura dintre inteligența emoțională și managementul conflictelor, în cadrul mai larg al acțiunilor de prevenire și combatere a fenomenului de bullying.

²Goleman, Daniel, *Inteligența emoțională*, traducere de Irina Margareta Nistor, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2001, p. 335.

Conflictelor, derulat în anii '80-'90 în câteva sute de școli publice din New York și din SUA. În acest context apare ideea mediatorului imparțial elev, a cărui activitate se extinde dincolo de pereții sălii de clasă: pe holuri, în curtea școlii, la cantină, în sala de sport. În aceeași direcție, The PAZ (Peace from A to Z Peer Mediation Program)³ este un program after-school derulat în SUA de Morningside Center for Teaching Social Responsibility, o organizație nonprofit care lucrează pentru a introduce rezolvarea conflictelor în școlile publice din New York, în anii 2000 și care pune în centrul intervenției echipa de *peer mediation*.

Echipa de *peer mediation* este alcătuită, de regulă, din doi membri ai organizației școlare, elevi cu abilități superioare de comunicare și empatică, capabili să gestioneze cât mai obiectiv conflictele, dar în primul rând să înțeleagă natura lor. Nu este lipsit de importanță nivelul inteligenței emoționale a acestor elevi, astfel încât se recomandă testarea acestuia de către psihologul școlar și identificarea celor mai potriviți elevi pentru a face asta, deoarece, așa cum afirmă și Daniel Goleman, persoanele empatică au abilități sociale superioare: „Inteligența emoțională include și administrarea acestui schimb (de sentimente, n. n.) «simpatic» (...). Cei care sunt în stare să-i ajute pe alții să se calmeze au un deosebit talent în relațiile sociale.” (Op. cit., p. 146).

În ceea ce privește componentele inteligenței interpersonale (Hatch și Gardener, *apud* Goleman, Daniel, op. cit., pp. 149-150), dintre cele patru stabilite (organizarea grupurilor, negocierea soluțiilor, relațiile personale și analiza socială), pentru echipa de *peer mediation* trebuie avută în primul rând în vedere capacitatea de negociere a soluțiilor, deoarece această capacitate îi permite elevului implicat în soluționarea conflictelor găsirea căii de rezolvare a acestora prin „talentul mediatorului care previne conflictele și le rezolvă pe cele care plutesc în aer” (Goleman, op. cit., p. 149).

Așadar, o soluție viabilă pentru prevenirea și combaterea violenței în școală, ca și pentru intervenția în diminuarea fenomenului de bullying este medierea. În lipsa unor programe extinse, la nivel individual, în colectiv, sub observarea cadrelor didactice (dirigintele) și a psihologilor școlari sau prin decizia organizației școlare, metoda americană care a dat rezultate vizibile și măsurabile ar putea fi o soluție și în organizațiile școlare din România.

Proiecte de succes în medierea conflictelor la nivel mondial (cf. Oana Paula Papancea Zaharia)

- Răspunsul Creativ al Copiilor la Conflict (RCCC), New York;
- Educatori pentru responsabilitatea socială (ERS), Cambridge, Massachusetts;
- Programul de rezolvare creativă a conflictelor (PRCC), New York, Louisiana, Alaska, New Jersey, California, Georgia, Oregon și Massachusetts;
- Programul pentru Tinerii Negociatori, Harvard;
- We can work it out!, Problem solving through mediation, The conflict zoo (concepute special pentru elevi de Street Law și CNPC, începând din 1985);
- Medierea între elevi: rezolvarea conflictelor în școli dezvoltat de Institutul din Illinois pentru Rezolvarea Disputelor, începând din 1992;
- Programul San Francisco Community Board.
- programele inițiate de Center for Educational Programs and Social Initiatives (CEPSI), Bulgaria
- Școala de vară Conflict Resolution and Mediation Skills, cu participanți și locații pentru training în Cehia, Danemarca, Estonia, Franța, Finlanda, Olanda, Marea Britanie, Spania, Rusia, Germania și Slovenia.

³cf. Lisa Hershman, <https://www.mediate.com/articles/hershmanL1.cfm>

PROIECT DE LECȚIE

CLASA: a IX-a

DISCIPLINA: Dirigenție

PROFESOR DIRIGINTE: IRINA MIHAELA

COMPONENTA EDUCATIVĂ: Comunicare și abilități sociale

TEMA: “*Managementul conflictelor*”

DURATA: 50 de minute

SCOPUL ACTIVITĂȚII: Prevenirea și rezolvarea conflictelor la nivelul colectivului de elevi

COMPETENȚA GENERALĂ:

- ✚ explorarea resurselor personale care influențează relațiile cu ceilalți

COMPETENȚE SPECIFICE:

- ✚ identificarea stereotipurilor în relația elevilor cu societatea
- ✚ identificarea nevoilor individuale și de grup;
- ✚ aplicarea principiilor unei comunicări interpersonale pozitive;
- ✚ evaluarea relațiilor interpersonale;
- ✚ conștientizarea beneficiilor cunoașterii celorlalți și ale autocunoașterii.

Valori/atitudini promovate:

- ✚ respect și încredere în sine și în ceilalți;
- ✚ recunoașterea unicității fiecărei persoane;
- ✚ valorizarea relațiilor interpersonale;

STRATEGIA DIDACTICĂ

● RESURSE PROCEDURALE:

- ✚ **metode și procedee:** conversația, lucrul în echipă, lucrul individual, exercițiul, “portretul”.
- ✚ **forme de organizare:** frontal, individual, grupuri de elevi

● RESURSE MATERIALE: tablă, fișe de lucru, carioci, flip-chart, post-ituri

Stilul vizual de învățare: va fi favorizat de fișe de lucru diferite;

Stilul auditiv de învățare: va fi favorizat prin: ascultarea colegilor cu care comunică și lucrează și ascultarea celor care prezintă rezultatele

Stilul practic de învățare: va fi favorizat de scrierea rezultatelor, completarea fișelor de lucru.

BIBLIOGRAFIE:

Noi repere privind activitatea educativă. Ghid metodologic, 2002

DESFĂȘURAREA LECȚIEI

Moment- lecție	Activitatea profesorului	Activitatea elevului	Strategia didactică		
			Metode și procedee	Forme de organizare	Resurse materiale
Moment organizatoric (1 min.)	Consemnează absențele. Verifică existența resurselor materiale. Stabilește grupele de lucru. Reamintește împreună cu elevii regulile de grup: <i>Vorbim pe rînd</i> <i>Ascultă-l pe colegul tău</i> <i>Ajută-ți colegul cînd are nevoie</i> <i>Nu întrerupe pe cel care vorbește</i> <i>Respectă părerea colegului tău.</i> MOTTO: "Una dintre cele mai mari aventuri ale vieții este cunoașterea de sine" dr. Maxwell MALTZ	Răspund la întrebări. <i>Primesc materialele de lucru:</i> <i>post-ituri de două culori, o foaie albă de hârtie și o carioca</i>	- conversația; - explicația;	- frontal	
Motivarea elevilor: - sensibilizarea elevilor - captarea atenției (10 min.)	ÎNTREBĂRI POSIBILE: <ul style="list-style-type: none">▪ Puteți afirma, în ceea ce vă privește, că vă cunoașteți bine?▪ Dacă da, vă propun următorul exercițiu-"Portretul": Fiecare elev va primi câte două post-ituri, de culori diferite. Pe cel galben va scrie un stereotip care se spune despre el, iar pe cel roz va scrie un stereotip în care gîndește despre alții. Timp de lucru – 1 minut. Dirigintele centralizează rezultatele prin aplicarea post-iturilor completate pe o foaie de flip-chart.	Răspunsuri posibile: da sau nu. În ambele situații, elevii participă la exercițiu. Elevii completează fișele și apoi fiecare elev prezintă rezultatul în fața celorlalți.	- conversația; - explicația; - exercițiul;	- individual; -frontal	- fișe de lucru; - carioci; - markere.
Comunicarea obiectivelor lecției (2 min.)	Acesta este scopul orei noastre de astăzi: descoperirea stereotipurilor cu care suntem etichetați în societate și identificarea situațiilor conflictuale pe care acestea le pot genera. Titlul lecției este notat pe tablă și citit împreună cu elevii: "Managementul conflictelor"	Elevii ascultă cu atenție tema și obiectivele lecției.	- conversația; - explicația;	- frontal;	- tabla
Desfășurarea lecției (35 min.)	Profesorul prezintă elevilor sarcina de lucru: realizarea unui dialog care să surprindă o situație conflictuală pe care au trăit-o și transformarea acestuia într-o situație pozitivă prin sublinierea cuvintelor negative și înlocuirea lor cu termeni pozitivi.	Elevii se împart în grupe de câte patru și individual fiecare redactează un dialog de aprox. 5	- conversația;	- frontal;	foi de flip-chart; - flip-chart

	<p>Profesorul notează regulile pe tabla de flip-chart:</p> <ul style="list-style-type: none">- ascultăm cu atenție- privim cu atenție- ne respectăm colegii- nu râdem de ceilalți <p>Profesorul observă activitatea elevilor, urmărind respectarea regulilor și anunțând timpul după fiecare 30 de secunde.</p> <p>La finalul exercițiului elevilor, profesorul adună fișele de lucru și le prezintă clasei, cerându-le elevilor să identifice frecvența termenilor negativi și pozitivi din dialoguri.</p>	<p>replici care să surprindă un conflict pe care l-au avut.</p> <p>După redactare, elevii citește dialogurile în cadrul grupului, subliniază cuvintele negative și rescriu, la alegere, un dialog, înlocuind cuvintele negative cu termeni pozitivi.</p> <p>Elevii se implică activ în completarea fișelor de lucru.</p> <p>După primul exercițiu, elevii rezolvă exercițiul următor. Un reprezentant al fiecărui grup citește rezultatul exercițiului.</p> <p>Elevii sunt încurajați să-și exprime impresia cu privire la acest exercițiu</p>	<p>- explicația;</p> <p>- exercițiul;</p> <p>- lucrul în echipă.</p>	<p>- individual;</p> <p>- lucrul în grup;</p>	<p>- fișe de lucru;</p> <p>- carioci;</p> <p>- markere.;</p> <p>- foi de desen</p>
Concluzii (3 minute)	Profesorul face aprecieri referitoare la activitatea elevilor.				
Anunțarea temei pentru ora următoare (2 minute)	Tema: Explozia informațională	Elevii adresează întrebări profesorului diriginte și sunt clarificate aspecte caracteristice orei de dirigiență.			

Bibliografie

1. Goleman, Daniel, *Inteligența emoțională*, traducere de Irina Margareta Nistor, București, Editura Curtea Veche Publishing, 2001.
2. Papancea Zaharia, Oana-Paula, *Educarea adolescenților pentru managementul conflictelor*, http://docshare.tips/oana-paula-zaharia_584a43f8b6d87f9da58b4a27.html
3. <https://www.mediate.com/articles/hershmanL1.cfm>
4. <https://www.mediate.com/youth/>

FLUXUL 5: Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning

Acest curs a fost organizat de
Europass Centro Studi Europeo SAS
Via Sant'Egidio 12 - 50122 Florența (Italia)
PIC Number 947318394 - Tel. +39 055 2345802

Formatorul: Ilaria Barberi
(<https://www.teacheracademy.eu/en/the-school-ilaria-barbieri.html>)

În perioada 6-11 august 2018, 6 profesori de la Liceul "Ștefan Procopiu" Vaslui au participat la cursul de formare "**Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning**" organizat de EUROPASS Centro Studi Europeo din Florența: Botan Ana Cristiana, Cucuș Gina, Ionașcu Daniela, Busuioc Ionela, Croitoru Daniela, Ungureanu Mihaela. La acest curs au participat 14 profesori din România, Ungaria, Bulgaria, Polonia și Danemarca.

Tipuri de activități:

- ✚ **Sesiuni de învățare** care au îmbinat prezentările teoretice cu discuții și activități practice (individuale, pereche și de grup).
- ✚ **Activități de evaluare** (instrumente de evaluare utilizate: discuții, evaluarea în pereche, completarea de chestionare, interviuri de grup, analiza proiectelor de lecții elaborate în cadrul activităților practice, 3-2-1 feedback).
- ✚ **Prezentări ale școlilor, discuții privind sistemele de educație** din Ungaria, Polonia, Bulgaria, Danemarca și România, jocuri de comunicare și relaționare.
- ✚ **Activități culturale.**

Sesiuni de învățare:

a) Sesiunea de învățare: **Provocări în școlile din secolul XXI**

- ✚ Prin brainstorming și discuții, am identificat provocările cu care se confruntă școlile noastre și am identificat asemănări și diferențe între școlile europene. Am constatat că provocările

sunt aceleași: numărul mare de elevi din clasă, motivarea elevilor, utilizarea tehnologiei, așteptările părinților, clase multiculturale, comportamentul elevilor, teoretizarea curriculumului etc. Concluzia a fost că problemele comune pot duce la nașterea unor parteneriate europene.

b) Sesiunea de învățare: Motivația elevului

- ✚ Discuția referitoare la această temă a pornit de la un material video. Analizând acest material video am ajuns la concluzia că elevii pot fi motivați prin aplicarea unor strategii centrate pe elevi, strategii care să le stârnească curiozitatea, care să fie axate pe sentimente și emoții. Vizionarea unui alt film a reprezentat punctul de plecare pentru o discuție privind tipurile de motivație (extrinsecă și intrinsecă).

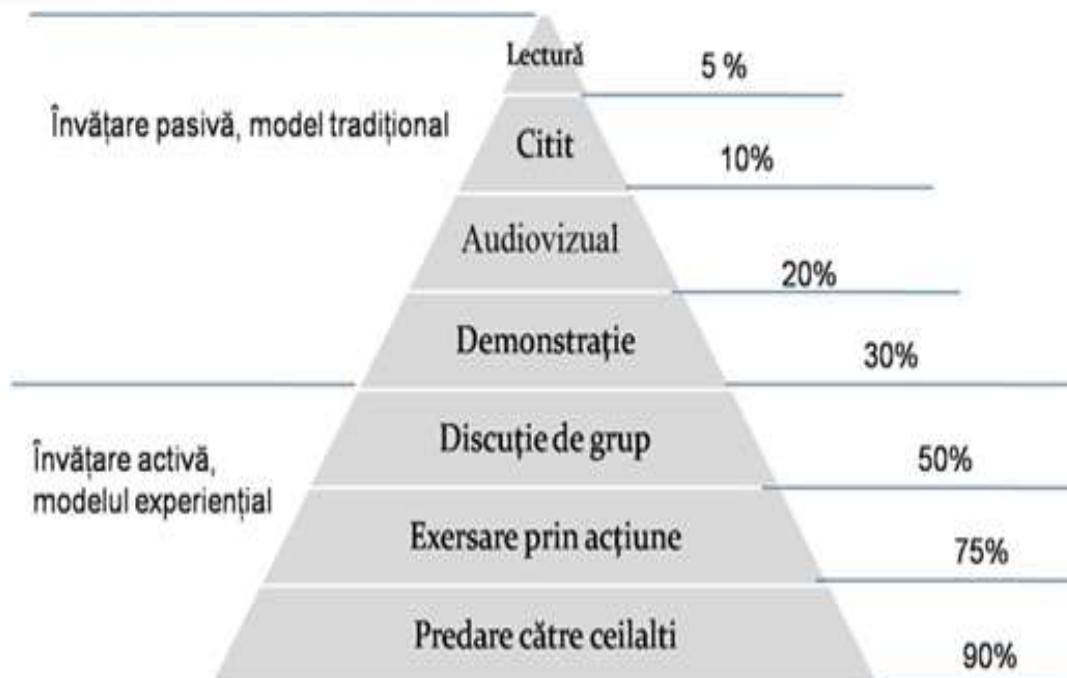

c) Sesiunea de învățare: Abordarea centrată pe profesor vs. Abordarea centrată pe elev

- ✚ Prin brainstorming și discuții, noi am identificat caracteristicile celor două abordări și am făcut comparații între ele. Apoi am analizat "Piramida învățării". Folosirea termenului de

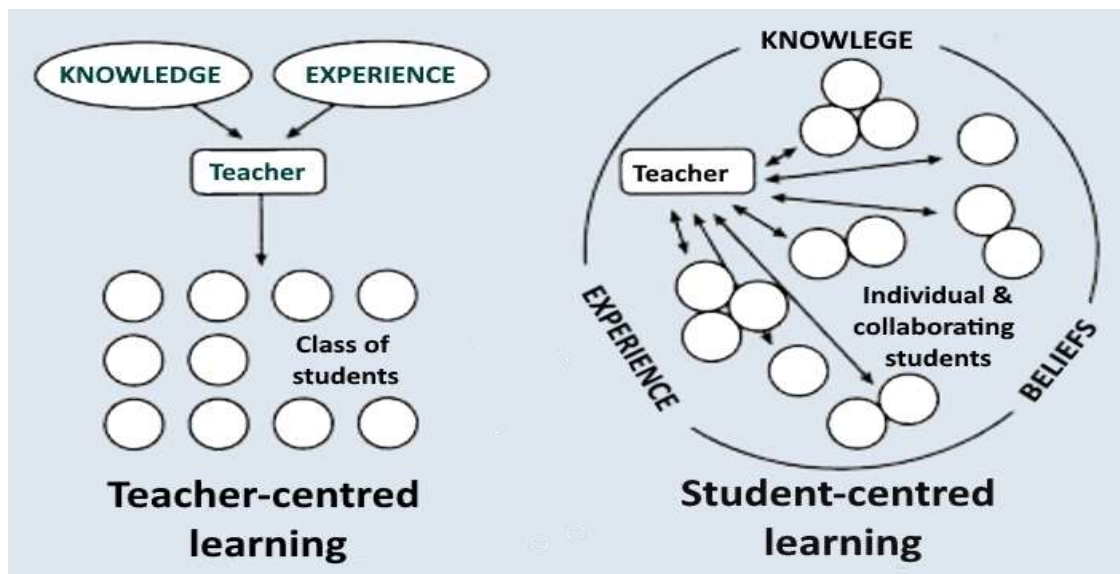

educație centrată pe elev datează de la începutul anilor '60 și se referă la ajustarea ritmului de predare și a abordării didactice la nevoile specifice ale elevului (individualizare și diferențiere), precum și conectarea cu interesele și experiențele acestuia. Modelul tradițional de predare presupune ca elevii să primească informații și să le redea ulterior cât mai fidel. Educația personalizată încurajează elevii să participe activ la procesul de învățare, devenind astfel mai motivați, mai proactivi și mai stăpâni pe cunoștințele acumulate.

Folosirea termenului de educație centrată pe elev datează de la începutul anilor '60 și se referă la ajustarea ritmului de predare și a abordării didactice la nevoile specifice ale elevului (individualizare și diferențiere), precum și conectarea cu interesele și experiențele acestuia. Modelul tradițional de predare presupune ca elevii să primească informații și să le redea ulterior cât mai fidel. Educația personalizată încurajează elevii să participe activ la procesul de învățare, devenind astfel mai motivați, mai proactivi și mai stăpâni pe cunoștințele acumulate.

d) Sesiunea de învățare: Competențele cheie și competențele transversale

- ✚ Prin brainstorming și discuții, noi am identificat și am analizat competențele cheie și competențele transversale (gândirea critică, creativitatea, inițiativa, rezolvarea de probleme, luarea deciziilor, managementul emoțiilor, evaluarea riscurilor). Am împărtășit din experiența noastră privind predarea pe bază de competențe și am identificat câteva trucuri în acest sens.

e) Sesiunea de învățare: Autoevaluarea profesorului

✚ Aceasta a fost o activitate utilă și interesantă deoarece rutina zilnică nu ne prea permite să reflectăm la anumite aspecte referitoare la stilul nostru de predare. Fiecare profesor și-a analizat stilul de predare din mai multe puncte de vedere cum ar fi cele 8 principii referitoare la predarea bazată pe competențe. Am identificat aspectele pozitive și negative ale stilului nostru de predare, principiile pe care le aplicăm mai mult sau mai puțin (cu exemple din activitatea noastră didactică) apoi am împărtășit aceste aspecte celorlalți participanți prin activități în preche și de grup.

f) Sesiunile de învățare: Metodele "Based learning" (Învățarea bazată pe probleme, Învățarea bazată pe sarcini de lucru, Învățarea bazată pe proiect)

✚ Sesiunile de învățare privind metodele "Based Learning" au îmbinat prezentările teoretice cu discuții (pornind de la vizionarea unor materiale video referitoare la aplicarea concretă la clasă a metodelor respective) cu activități practice (individuale, pe perechi sau în grup). Pornind de la aceste materiale video am identificat caracteristicile metodelor menționate și etapele aplicării lor, avantaje și dezavantaje ale

aplicării lor. Aspectele teoretice au fost consolidate prin activități practice (individuale, în pereche, de grup) care au constat în elaborarea unor secvențe didactice și a unor proiecte de lecție. Materialele elaborate au fost prezentate și evaluate de ceilalți participanți pe baza unor criterii.

g) Sesiunea de învățare: Criterii de evaluare

✚ În cadrul sesiunii "Criterii de evaluare" am elaborat fișe de evaluare a elevilor la lecțiile bazate pe metode "based learning" (prin activități individuale și de grup). Fișele de evaluare au fost prezentate și analizate de către ceilalți participanți. Cu acest prilej am explorat site-uri de generare a fișelor de evaluare bazate pe diverse criterii (precum www.rubric-maker.com).

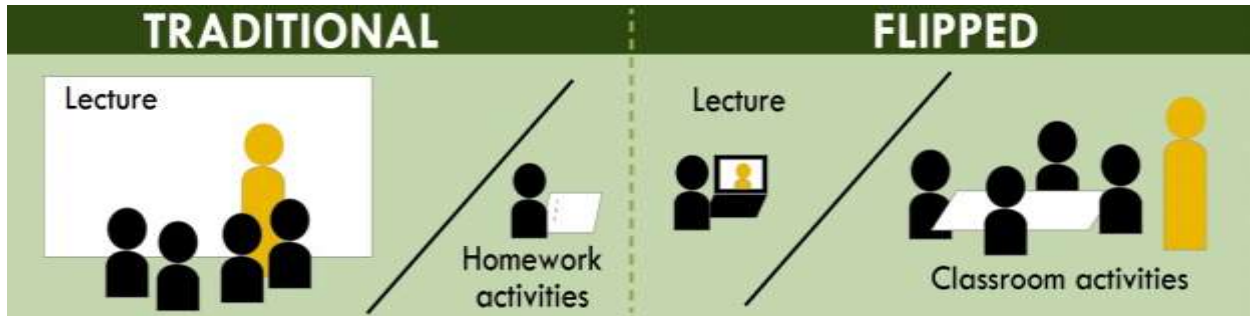

h) Sesiunea de învățare: Clasa răsturnată

Sesiunile teoretice privind această metodă (caracteristici, etape, avantaje și dezavantaje) au avut la bază discuții pornind de la diverse materiale video. Aspectele teoretice au fost consolidate prin activități de grup (discuții pe baza unor proiecte de lecție care valorifică această metodă, elaborarea unui plan de lecție bazat pe această metodă). Proiectele de lecție au fost prezentate, analizate și evaluate de ceilalți participanți. Am explorat un site care poate fi utilizat pentru realizarea materialelor video utile la aplicarea acestei metode

(www.screencast-o-matic.com).

A răsturna o clasă înseamnă a inversa „ordinea“, de obicei, în care se acumulează cunoștințele sau se formează deprinderile. În loc să învețe un conținut nou în clasă, elevii învață la domiciliu prin vizionarea de secvențe video, realizate de profesori. Timpul din clasă este dedicat discuțiilor, activităților practice și proiectelor. Elevii au mai mult timp pentru analiză, pentru aplicarea cunoștințelor lor și pentru interacțiunea cu alți elevi, precum și cu profesorul. Într-o sală de clasă răsturnată, fiecare elev poate învăța în propriul lui ritm. Învățarea devine personalizată pentru fiecare elev. Elevii au posibilitatea de a viziona un curs ori de câte ori au nevoie, pentru a derula înapoi, dacă este necesar sau pentru a sări peste părți în cazul în care doresc, sau pur și simplu ei pot pune „pauză“ profesorului lor. .

i) Activități de evaluare

- ✚ Evaluarea a fost realizată prin diverse metode: discuții, peer evaluation, interviuri de grup, completare chestionare, analiza proiectelor de lecții elaborate, 3-2-1 feedback.

Impactul participării la curs asupra celor șase cadre didactice:

- ✚ **noi cunoștințe** despre metode și tehnici caracteristice unei abordări didactice centrate pe elevi.
- ✚ **competențe îmbunătățite** privind elaborarea și aplicarea unor activități didactice bazate pe metode, privind evaluarea elevilor în contextul aplicării acestor metode centrate pe elev, competențe de comunicare în limba engleză, competențe digitale, interculturale, lucrul în echipă.
- ✚ **noi atitudini:** motivație pentru aplicarea unor metode centrate pe elevi, motivație pentru implicare în proiecte ERASMUS, atitudine pozitivă față de diversitatea culturală și lingvistică, atitudine pozitivă, o mai mare încredere în forțele proprii.

Prin aplicarea acestor metode, elevii sunt încurajați să învețe autonom, să găsească singuri soluții, încurajându-se astfel motivația și încrederea lor în forțele proprii, dezvoltarea capacității lor de autoevaluare și evaluare în situații de învățare colaborativă. Elevilor li se oferă oportunități pentru dezvoltarea competențelor cheie și a competențelor transversale și astfel li se facilitează integrarea în cerințele societății actuale bazată pe conceptul de învățare pe tot parcursul vieții.

Metode centrate pe elevi: Învățarea bazată pe problemă (Problem-Based Learning – PBL)

Prof. Croitoru Daniela Ramona

I. Învățarea bazată pe problemă: aspecte teoretice

”Învățarea bazată pe problemă” a fost una dintre metodele centrate pe elevi pe care le-am aprofundat la cursul de formare ”**Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning**” organizat de EUROPASS din Florența la care am participat în perioada 6-11 august 2018 în cadrul proiectului de mobilități ERASMUS+ ”O școală prietenoasă” implementat de Liceul ”Ștefan Procopiu”.

În clasa tradițională, profesorul transmite informațiile elevilor în timpul orelor. Apoi elevii primesc întrebări și probleme pentru a evalua cunoștințele deținute de elevi. Învățarea bazată pe problemă este o abordare în care o problemă/provocare este prezentată elevului la începutul lecției. Elevul devine astfel responsabil pentru căutarea informațiilor necesare pentru rezolvarea problemei. Elevul este responsabil pentru propria învățare. Problema trebuie astfel formulată încât să fie posibile mai multe ipoteze și pentru a provoca discuții în rândul elevilor. Problema trebuie să fie formulată în așa fel încât să ofere oportunitatea folosirii cunoștințelor deja deținute dar și să faciliteze obținerea unor cunoștințe noi. Elevii lucrează în grup realizând o muncă de cercetare și căutând soluții la problema lansată de profesor. Profesorul îi ghidează pe elevi în identificarea și aplicarea cunoștințelor necesare pentru rezolvarea problemei, monitorizează căutarea soluțiilor și intervine atunci când este necesar. Profesorul rămâne în umbră în timp ce elevii joacă rolurile principale.

Tabel comparativ între predarea tradițională și metoda ”învățarea bazată pe problemă”

Aspecte comparate	Predarea tradițională	Învățarea bazată pe problemă
<i>Rolul elevului</i>	Pasiv, primește informații	Activ, caută și generează informații
<i>Rolul profesorului</i>	Direct, oferă toate informațiile	Facilitează înțelegerea informațiilor
<i>Competențe</i>	Ascultare, luare notițe	Gândire critică, sinteza și analiza informațiilor
<i>Sarcinile elevul</i>	Învățarea informațiilor predate pentru test	Căutarea răspunsului la o problemă
<i>Interacțiunea cu ceilalți elevi</i>	Redusă sau deloc	Există interacțiune într elevi
<i>Resursele, informațiile</i>	Date de profesor	Căutate și selectate de către elevi

”Învățarea bazată pe problemă” este o metodă centrată pe elevi care are ca obiective dezvoltarea în rândul elevilor a unor competențe transversale precum gândirea critică, rezolvarea problemelor, munca în echipă, abilități de muncă intelectuală și învățare pe tot parcursul vieții. În activitățile care aplică metoda ”învățarea bazată pe probleme” elevii trebuie să se documenteze din mai multe surse, să analizeze și să selecteze informații, să identifice răspunsuri la întrebările-probleme, să justifice soluțiile și opțiunile lor prin informații și raționamente. Metoda ”învățarea bazată pe problemă” poate fi utilizată cu succes în cadrul strategiei didactice ”învățarea bazată pe investigație”. S-a constatat că elevii care sunt implicați în mod constant la activități de învățare care valorifică metoda ”învățarea bazată pe probleme” participă mai activ la procesul de învățare, își asumă responsabilitatea pentru propria învățare, devin mai eficienți sub aspect organizatoric (de exemplu, managementul timpului).

II. Învățarea bazată pe problemă: aplicații

În perioada de valorizare a experienței dobândite în urma participării la cursul **”Student-centered Classroom: teachers as promoters of active learning”** am aplicat metoda **”învățarea bazată pe problemă”** în mai multe situații.

Cât de democratică a fost Atena antică?

La clasa a IX-a am aplicat metoda **”învățarea bazată pe problemă”** la lecția **”Forme de organizare politică în antichitate: democrația ateniană”**. Etapele activității:

- a) Prezentarea sarcinii de lucru după predarea lecției **”Forme de organizare politică în antichitate: democrația ateniană”** și a întrebărilor suport. Fiecare elev a primit o fișă de lucru cu întrebările suport. Elevii au fost organizați în grupe și au primit indicații privind rezolvarea sarcinii de lucru. Întrebările suport:
 - Ce înseamnă democrație? Care sunt caracteristicile democrației contemporane?
 - Menționați minim 3 caracteristici ale democrației ateniene.
 - Menționați minim 3 elemente democratice din Atena antică.
 - Menționați minim 3 elemente nedemocratice din Atena antică.
 - Cât de democratică a fost Atena antică? (pe o scală de la 1 la 10)
- b) Pe parcursul a două săptămâni, elevii s-au documentat, au căutat informații despre democrația antică, au sintetizat informațiile pentru a răspunde la întrebările suport. Pe parcursul unei alte ore, elevii au lucrat în grup pentru a răspunde împreună la întrebarea **”Cât de democratică a fost Atena antică?”**. Reprezentantul fiecărui grup a prezentat opțiunea făcută și justificarea acesteia.

La clasa a X-a am aplicat metoda ”învățarea bazată pe problemă” la trei lecții de la unitatea de învățare ”Organizarea statelor moderne”: ”Revoluția engleză. Revoluția glorioasă”, ”Constituirea S.U.A.” și ”Revoluția Franceză”.

Oliver Cromwell a fost un erou? Tu decizi!

La lecția ”Revoluția engleză. Revoluția glorioasă” elevii au pornit de la întrebarea-problemă ”Oliver Cromwell a fost un erou sau un tiran?” Etapele activității:

- Prezentarea sarcinii de lucru după predarea lecției ”Revoluția engleză. Revoluția glorioasă”. S-a discutat despre ceea ce înseamnă un erou. Elevii au fost organizați în grupe și au primit indicații privind rezolvarea sarcinii de lucru.
- Pe parcursul a două săptămâni, elevii s-au documentat, au căutat informații despre viața și activitatea lui Oliver Cromwell, evidențiind aspectele pozitive și negative. Pe parcursul unei alte ore, elevii au lucrat în grup pentru a stabili un răspuns comun la întrebarea-problemă. Reprezentantul fiecărui grup a prezentat opțiunea făcută și justificarea acesteia.

”Partida de ceai de la Boston: Activism sau vandalism?”

La lecția ”Constituirea S.U.A.” elevii au pornit de la întrebarea-problemă ”Partida de ceai de la Boston: Activism sau vandalism?”. Etapele activității:

- a) Prezentarea sarcinii de lucru după predarea lecției ”Constituirea S.U.A.” și a întrebărilor suport.

Fiecare elev a primit o fișă de lucru cu întrebările suport. Elevii au fost organizați în grupe și au primit indicații privind rezolvarea sarcinii de lucru. Întrebările suport:

- Care au fost cauzele conflictului dintre coloniști și metropolă?
- Ce acțiuni au întreprins coloniștii înainte de anul 1773?
- Ce s-a întâmplat la 16 decembrie 1773?
- Ce reacție a avut metropola după Partida de ceai de la Boston? După părerea voastră, a fost justificată această reacție?
- Ce înseamnă activism? Ce înseamnă vandalism? Partida de ceai de la Boston: Activism sau vandalism?

- b) Pe parcursul a două săptămâni, elevii au răspuns la întrebările suport utilizând manualul dar și alte materiale. Pe parcursul unei ore, elevii au lucrat în grup pentru a răspunde împreună la întrebarea-problemă. Reprezentantul fiecărui grup a prezentat opțiunea făcută și justificarea acesteia.

Ce facem cu Ludovic al XV-lea? Îl executăm sau nu?

La lecția "Revoluția Franceză", elevii au pornit de la întrebarea-problemă "Ce facem cu Ludovic al XV-lea? Îl executăm sau nu?". Etapele activității:

- a) Prezentarea sarcinii de lucru după predarea lecției "Revoluția Franceză" și a întrebărilor suport. Fiecare elev a primit o fișă de lucru cu întrebările suport. Elevii au fost organizați în grupe și au primit indicații privind rezolvarea sarcinii de lucru. Întrebările suport:

- Ludovic al XVI-lea: repere ale domniei sale.
- Ce s-a întâmplat în Franța între anii 1789-1793? Cum s-a schimbat Franța între anii 1789-1793? Realizați o axă cronologică cu principalele evenimente care au avut loc în această perioadă și evidențiați atitudinea regelui Ludovic al XVI-lea față de aceste schimbări.
- Cum s-a schimbat relația dintre regele Ludovic al XVI-lea și poporul francez între anii 1789-1893?
- De ce francezii i-au intentat proces regelui?
- Ce decizie trebuie luată la procesul lui Ludovic al XVI-lea?

- b) Pe parcursul a două săptămâni, elevii căutat informații (manual, internet) pentru a răspunde la întrebările suport. Pe parcursul unei ore, elevii au lucrat în grup și au discutat despre evenimentele petrecute în Franța între anii 1789-1893 și au sintetizat aspectele pozitive și negative privind viața și domnia regelui Ludovic al XVI-lea. Fiecare grup face o opțiune privind soarta lui Ludovic al XVI-lea și au jucat fie rolul avocatului lui Ludovic al XVI-lea fie cel al avocatului poporului francez. În funcție de opțiunea făcută, fiecare grup a realizat un scurt discurs pentru a convinge juriul să îl execute sau să-l achite pe regele Ludovic al XVI-lea.

Cui îi aparține David? Romei sau Florenței?

La clasa a XII-a K, profilul Servicii, specializarea "Turism și alimentație" am aplicat metoda "învățarea bazată pe problemă" pornind de la disputa declanșată prin anii 1990 între guvernul italian și primăria orașului Florența privind "David", celebra statuie a lui Michelangelo.

Guvernul italian a angajat o echipă de avocați care, pe baza documentelor existente, să decidă cui îi aparține statuia "David" finalizată de Michelangelo în anul 1504. În 2010, echipa juridică a guvernului italian a lansat un document de 9 pagini în care argumenta că statuia "David" trebuie să-i aparțină statului italian (și, în consecință să se găsească la Roma și nu la Florența). Unul dintre argumentele guvernului italian a fost că Italia este succesoarea Republicii Florentine care a finanțat realizarea statuii la începutul secolului al XVI-lea. Primarul de atunci al Florenței (Matteo Renzi) a afirmat că atunci când Roma a devenit capitala Italiei iar Florența a pierdut acest statut deținut între anii 1865-1870, printr-un document din 1871 unele clădiri vechi dintre care și Vechiul Palat a fost atribuit Florenței. La rândul lor, avocații guvernului italian au replicat că documentele din 1870-1871 nu conțin referiri la statuia "David" iar costurile mutării statuii în 1873 din fața Palatului Vechi în Galeriile Academiei au fost suportate de guvernul italian. Primarul Florenței a replicat că suma (circa 7-8 milioane euro pe an) rezultată din vânzarea biletelor la Galeriile Academiei unde se găsește astăzi statuia merge către guvernul italian care nu alocă bani pentru întreținerea vechilor clădiri, curățenia și securitatea orașului. Primarul Florenței a solicitat ca orașul său să devină și el beneficiar al banilor rezultați din vânzarea biletelor. Ministrul culturii a solicitat un studiu privind proprietarul de drept al statuii. Disputa privind statuia "David" a scos la lumină o întrebare pusă de multe autorități locale. Cine are dreptul de a beneficia de patrimoniul cultural al Italiei? Comunitățile locale sau guvernul italian?

Elevii au căutat informații despre viața și opera lui Michelangelo, detalii despre Florența și statuia "David" și, lucrând în echipe, au stabilit că opera lui Michelangelo trebuie să rămână în Florența.

III. Concluzii

În ciuda aspectelor pozitive, metoda ”învățarea bazată pe problemă” nu este lipsită de critici. Metoda este ineficientă pentru elevii care nu dețin suficiente cunoștințe despre subiectul abordat, care nu are abilități minimale de cercetare, de sinteză și analiză a informațiilor. Metoda merge cel mai bine cu elevi bine pregătiți. Munca în echipă vine și ea cu aspecte negative. Elevii români nu sunt obișnuiți cu experiențe de învățare colaborativă. Unii specialiști susțin că procesul de învățare poate fi ”sabotat” de aspecte ce țin de comunicarea și colaborarea într-un grup. Unii specialiști consideră că aplicarea metodei este ”viciată” și de acei profesori care tind să domine rezolvarea sarcinii de lucru, indicând direcțiile și propunând soluții în locul elevilor. Alte studii au arătat că profesorii consideră că metoda este un cronofagă. Lucrurile devin foarte problematice atunci când programa școlară este foarte încărcată așa cum se întâmplă în România. În acest caz, se poate aplica o formă scurtată a metodei. Unele studii au arătat că variantele prescurtate ale metodei pot fi aplicate cu succes. Chiar într-o formă scurtată și modificată, metoda trebuie să aibă în vedere ”esența” metodei: interacțiunea dintre elevi și învățarea activă în jurul unei probleme. Am aplicat la câteva clase o formă prescurtată și modificată a acestei metode și feed-back-ul primit din partea elevilor a fost unul pozitiv. Elevii au împărtășit gânduri pozitive despre ”învățarea bazată pe problemă” în comparație cu prelegerea profesorului.

În concluzie, există multe elemente care contribuie la eșecul sau succesul aplicării metodei ”învățarea bazată pe problemă” precum competențele elevilor, rolul profesorului, calitatea problemei.